कुशे गाउँपालिकाको स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि,२०८२

प्रमाणीकरण गर्ने

नाम: हरिचन्द्र वस्नेत

पद: गा.पा अध्यक्ष

हस्ताक्षर:

हरिचन्द्र वस्नेत
गा.पा.अध्यक्ष

कुशे गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाबाट पारित मितिः२०८२।०२।०२

कुशे गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

थर्पु झार्मा, जाजरकोट

Scanned with CamScanner

कुशे गाँउपालिका गाँउ कार्यपालिकावाट मिति २०८२।०२।०२ गते स्वीकृत

कुशे गाँउपालिकाको स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८२

नेपालको संविधान बमोजिम आधारभूत तथा माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाको सन्चालन तथा व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहको रहेको, आधारभूत तहसम्मको शिक्षालाई गुणस्तरीय, निःशुल्क तथा अनिवार्य गराउन प्रत्येक विद्यालयमा प्रारम्भिक वालविकासदेखि कक्षा ५ सम्मका वालबालिकाहरुलाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरिएको, दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहजीकरण गर्ने उद्देश्यले नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका २०७६ कार्यान्वयनमा ल्याएकोले सोका आधारमा कुशे गाउँपालकिाले यस कार्यक्रमलाई थप उद्देश्यमुलक, प्रभावकारी र सुव्यवस्थित वनाउन आवश्यक रहेकोले स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा २ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कुशे गाँपालिकाको मिति २०८२।०२।०२ गते बसेको बैठकले स्वीकृत गरी यो कार्यविधि जारी गरिएको छ ।

परिच्छेद - १

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः

क. यो कार्यविधिको नाम 'कुशे गाँउपालिका **विद्यालय दिवा खाजा सन्चालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यविधि, २०८२**' रहेको छ ।

ख. यो **कार्यविधि** गाँउ कार्यपालिकाको बैठकवाट स्वीकृत भएको मितिवाट प्रारम्भ हुनेछ ।

ग. यो **कार्यविधि** विद्यालयमा दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका विद्यालय तथा प्रारम्भिक वालविकास केन्द्रहरूको हकमा मात्र लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः

क. " दिवा खाजा " भन्नाले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूका लागि व्यवस्था गरिएको स्थानीय उत्पादनमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सम्झनु पर्दछ ।

ख. "प्रधानाध्यापक" भन्नाले सामुदायिक विद्यालयको प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकको जिम्मेवारी लिएको शिक्षक सम्झनु पर्दछ । सो शब्दले निजी तथा संस्थागत विद्यालयका प्रमुखलाई समेत जनाउँदछ ।

ग. "दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति" भन्नाले **कुशे गाँपालिका स्थानीय उत्पादनमा आधारित पोषणयुक्त विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०८२** को दफा १७ र २५ बमोजिम दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्न गठन गरिएको समिति सम्झनु पर्दछ ।

घ. "मेनु" भन्नाले विद्यालयमा विद्यालर्थीलाई खाजा खुवाउने प्रयोजनका लागि स्थानीय कृषि उत्पादन प्रयोग गरी तोकिएको पोषण मापदण्ड पुरा गर्ने गरी पालिका स्तरमै बनाइएको प्रत्येक वार अनुसारको खाजा तालिकालाई सम्झनु पर्दछ ।

ङ. " गाउँपालिका" भन्नाले कुशे गाउँपालिका जाजरकोट सम्झनु पर्दछ ।

च. " अध्यक्ष" भन्नाले दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद - २

३. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको परिचयः

बालबालिकाको ६ वर्षको उमेरसम्म हुने मस्तिष्क विकासको मूख्य चरणमा हुने वृद्धि र विकासका लागि खाना अनिवार्य तत्व हो । एउटा बालकले खानाबाट प्राप्त गर्नुपर्ने कुल पौष्टिकता मध्ये कम्तिमा ३० प्रतिशत दिवा खाजावाट प्राप्त गर्नुपर्ने भन्ने अन्तरास्ट्रिय मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै नेपाल सरकारले आ.व. २०७७/७८ देखि देशभरका सबै सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययन गर्ने प्रारम्भिक बाल विकास देखि पाँच कक्षासम्मका सबै विद्यार्थीका लागि दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि साबिकको कर्णाली अन्चलका ५ जिल्लाका लागि प्रति विद्यार्थी २० रुपैयाँका दरले र बाँकी ७२ जिल्लाका लागि प्रतिविद्यार्थी १५ रुपैयाँका दरले वार्षिक रूपमा १८० दिनमा नबढ्ने गरी नेपाल सरकारले स्थानीय तहमार्फत तोकिएको प्रक्रिया पूरा गरी 'ससर्त अनुदान' का रूपमा विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन गरेको छ ।

४. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमका उद्देश्यहरुः

आधारभुत तहका बालबालिकाको भोक न्यूनीकरण, पोषण तथा स्वास्थ्य स्थितिमा सुधार गरी शैक्षिकस्तर अभिवृद्धि गर्ने दिर्घकालिन लक्ष्यका साथ सन्चालित दिवा खाजा कार्यक्रमका मूख्य उद्देश्यहरु निम्नानुसार रहेका छन् :

क. विद्यालयमा विद्यार्थीको नतिजामूखी उपस्थिति बढाउने ।

ख. विद्यार्थीको पोषण तथा स्वास्थ्यमा सुधार गर्ने ।

ग. विद्यालय बीचमै छोडने प्रवृतिमा कमी ल्याउने ।

घ स्थानीय कृषि उपजलाई बढाएर विद्यालय तथा कृषि उत्पादन विच सम्बन्ध स्थापित गरी कृषि प्रतिफल बढाउने ।

ङ. स्थानीय अर्थतन्त्रमा टेवा पुऱ्याउने ।

च विद्यालय उमेर समूहका विद्यार्थीहरुको विद्यालयको पहुँचमा वद्धि गर्ने ।

५. लक्षित समूह

क)गाँउपालिका तथा संघीय सरकारले तोकेको सवै सामुदायिक विद्यालयका सवै विद्यार्थी यस कार्यक्रमको लक्षित समूह हुनेछन ।

ख) स्थानीय स्तरमा खाद्यान्न उत्पादन गर्ने कृषकहरु त्था स्थानीय स्तरमा गठन गरिएको कृषक समूह, कृषि सहकारीहरु पनि यस कार्यक्रमको लक्षित समूह मानिने छ ।

ग) स्थानीय कृषक समूह तथा सहकारीले खाद्यान्न आपूर्ति गर्न असमर्थ भएको बेलामा आपूर्ति गर्ने अन्य आपूर्तिकर्ताहरु जस्तै फर्म तथा क्याटरिङ्ग सुविधा पुऱ्याउने व्यक्तिहरु पनि यस कार्यक्रमका लक्षित समूह हुन् ।

६. दिवा खाजा कार्यक्रमले पार्ने प्रभाव

दिवा खाजा कार्यक्रमले यस गाँउपालिकामा बाल विकास देखि कक्षा ५ सम्म अध्ययनरत सामुदायिक विद्यालयका करिव ५ हजार बालबालिकालाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको छ र भविष्यमा संघीय सरकारको क्रमसः कक्षा थप गर्दै जाने लक्ष्य भएको हुँदा थप विद्यार्थीहरु पनि लाभान्वित हुने हुँदा यसका बहुआयामिक प्रभाव छन् :

१. अध्ययनहरूले विद्यार्थीको विद्यालय भर्ना, कक्षामा उपस्थिति दर, कक्षा पूरा गर्ने दर र सिकाइ उपलब्धिमा वृद्धि देखाएको,
२. विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन सहयोगी पुस्तिका २०७७ मा उल्लेख भएअनुसार सन् २०१८ मा नेपालमा गरिएको अध्ययनले दिवा खाजा खुवाएका विद्यार्थी दिवा खाजा नखुवाएको विद्यार्थीको तुलनामा ०.८८ प्रतिशत विद्यालयमा बढी समय टिकेको,
३. नेपालमा दिवा खाजा कार्यक्रममा भएको प्रत्येक डलर बराबरको लगानीले ५.२ डलर बराबरको प्रतिफल दिने कुरा लाभ लागत विश्लेषणले देखाएको,
४. हरेक दिन आधा घण्टा र अझ बढी पैदल यात्रा गरेर विद्यालय आइपुग्नुपर्ने बालबालिका तथा घरमा बिहानको खाना उपलब्ध नभएर भोकभोकै विद्यालय आउन बाध्य कतिपय बालबालिकालाई खाजा कार्यक्रमले निकै मद्दत पुऱ्याएको,
५. अभिभावकले दैनिक आफ्ना स्कुले सन्तानलाई दिनुपर्ने खाजा बराबरको रकम अन्यत्र प्रयोग गर्न पाउने हुँदा सामाजिक सुरक्षाको हिसावले समेत यस कार्यक्रमले बहुआयामिक प्रभाव पारेको,
६. विद्यालय उपस्थित हुने दरलाई बढाउन मद्दत पुगेको,
७. मानव पुँजी निर्माण र स्थानीय आर्थिक पुँजी निर्माणको बलियो आधारको रूपमा यस कार्यक्रमले भूमिका खेलेको छ ।

७. दिवा खाजाको व्यवस्थापनमा देखिएका मूख्य चुनौतिहरु

दिवा खाजा कार्यक्रमको मूख्य चुनौतिहरुलाई यसप्रकार उल्लेख गर्न सकिन्छ :

१.सबै बालबालिकाहरुलाई स्थानीय उत्पादनमा आधारित स्वच्छ, प्राङ्गारिक र समान गुणस्तरको गुणस्तरीय खाजा उपलब्ध गराउनु,

२. विनियोजन गरिएको न्यून प्रति विद्यार्थी रकमवाट दिवा खाजा कार्यक्रमले राखेको उद्देश्य पूरा गर्नु,

३. दिवा खाजा कार्यक्रमका लागि आवश्यक भान्सा घर निर्माण, भान्से एवं भाँडाकुँडा व्यवस्थापन गर्नु,

४. दिवा खाजाको बजेटमा हुन सक्ने आर्थिक अनियमितता रोक्नु,

५. दिवा खाजाको प्रभावकारी व्यवस्थापन र अनुगमन गर्नु,

६. अभिभावक एवं सरोकारवालाको सहयोग प्राप्त गर्नु,

७. वर्षैभरी न्यून रकममा नियमित दिवा खाजा आपूर्ति गर्नु ।

८. दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउनका लागि गर्न सकिने कार्यहरु वा अवसरहरु

संविधानले नै समाजवाद उन्मुख राज्यको रूपमा परिकल्पना गरेको सन्दर्भमा यस किसिमको कार्यक्रमले उक्त परिकल्पना सार्थक पार्नेतर्फ डोऱ्याएको आभास हुन्छ । दिवा खाजा कार्यक्रममा अव्यवस्था र चुनौति मात्र छैनन्, कार्यक्रमले निकै उत्साहपूर्ण अवस्था सिर्जना पनि गरेका छन् । अहिले प्राप्त न्यून वजेटमा नै पनि स्थानीय स्तरमा उत्पादन गरिएको खाद्य सामग्रीबाट उपयुक्त र पोसिलो दिवा खाजा व्यवस्था गर्न सकिन्छ । जसका लागि निम्नानुसारको कार्यहरु गर्न सकिन्छ :

१. स्थानीय स्तरमा उपलब्ध खाद्यान्नवाट खाद्य टोकरी निर्माण, उक्त टोकरीका आधारमा दैनिक खाजा मेनु निर्माण गर्ने,

२. सफा भान्सा घर व्यवस्थापन, अभिभावक र स्थानीय सरोकारवालाको सक्रिय परिचालन,

३. विद्यालय व्यवस्थापन समिति एवं स्थानीय सरकारले गठन गरेका अनुगमन संयन्त्रको प्रभावकारी कार्यान्वयन,

४. अहिलेकै १५ रुपैयाँमा स्थानीय सरकारको थप स्रोत परिचालन,

५. विभिन्न विकास साझेदार, स्थानीय संघसंस्था, सहकारी, समाजसेवी, परोपकारी दातालगायतको सहयोगमा दिवा खाजा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन सकिने,

६. गाउँपालिकाको पायक पर्ने र सम्भावना भएका ठाउँमा केन्द्रीकृत भान्सा घर निर्माण गरी उक्त भान्साघरमा खाजा पकाइ विद्यालयका बालबालिकाहरुलाइ खाजा उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्ने,

७. स्थानीय कृषकहरुको कृषि उत्पादनको वजार सुनिश्चित गरी, कृषकलाई थप उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गर्ने र उत्पादन वृद्धि गर्ने,

८. खाद्यान्न आपूर्तिमा स्थानीय सहकारी, कृषक समूह तथा अन्य आपूर्तिकर्ताहरु मार्फत अभिभावकहरुको सहभागिता बढाई अपनत्व वढाउने,

९. दिवा खाजालाई आवश्यक थप तरकारी विद्यालयमानै करेशावारी मार्फत उत्पादन गर्न सकिने तथा विद्यार्थीलाई तरकारी उत्पादन सम्वन्धित सिकाई अभिवृद्धि गर्ने,

१०. अभिभावक तथा सम्वन्धित निकायको अनुगमन वृद्धि गर्ने तथा अनुगमनको प्रभावकारिता वढाउने,

११. विद्यालय शिक्षासँग सम्वन्धित अन्य कार्यक्रमहरु जस्तैः विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम, पोषण कार्यक्रम, विद्यालय नर्स कार्यक्रमहरुलाई विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमसँग जोड्दै कार्यक्रमको प्रभावकारिता वढाउने ।

परिच्छेद - ३

दिवा खाजाको पोषण मापदण्ड र मेनु सम्बन्धी व्यवस्था

९. दिवा खाजा पोषण मापदण्डः

खाजा भोक मेटाउने मात्र नभै शरिरलाई आवश्यक पर्ने सुक्ष्म पोषण तत्व (Micronutrient) र वृहत् पोषक तत्व (Macronutrient) आपूर्तिका लागि आवश्यक हुन्छ । निर्धारित मात्रामा आवश्यक पोषक तत्व उपलब्ध भएको खाजा मात्र स्वस्थकर मानिन्छ । स्वस्थ्यकर खाजाले मात्र शारिरीक तथा मानसिक स्वास्थ्य कायम गर्न सहयोग गर्दछ । पोषकयुक्त खाजा सफा, ताजा र स्वच्छ पनि हुनु पर्दछ । खाजामा उपलब्ध हुने पोषक तत्वको मात्रा राष्ट्रिय मापदण्डले निर्धारण गरेको र मापदण्ड अनुरुपका खाजा मात्र उपलब्ध गराउने प्रचलन संसारका धेरै देशहरुमा छ । साथै निर्धारित गरिएको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरुप पोषक तत्व आपूर्ति हुने गरी दिवा खाजा आवश्यक परिणाममा उपलब्ध गराउनु पर्छ भन्ने मान्यताको विकास भएको छ । यसका लागि आवश्यक सामाग्री र पूर्वाधारको समेत प्रवन्ध गरीनु पर्दछ ।

विश्व स्वास्थ्य संगठनले ४ देखि १२ वर्ष उमेर समूहका बालबालिकाहरुको उपभोग्य खाजामा उपलब्ध हुनु पर्ने वृहत् पोषक तत्व (क्यालोरी, प्रोटिन, फ्याट, आदि र सुक्ष्म पोषक तत्व (आयोडिन, आइरन, जिङ्क, भिटामिन ए) को मात्रा र सो मध्ये दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनु पर्ने उल्लेखित पोषक तत्वको मात्रा निर्धारण गरेको छ । नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयले तयार गरेको मापदण्डलाई आधार मानी पूर्व प्राथमिक र प्राथमिक तहका बालबालिकाहरुका लागि दैनिक रूपमा चाहिने बृहत तथा सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा कम्तिमा ३०% दिवा खाजावाट प्राप्त हुने व्यवस्था गरीने तर खाद्य सामाग्रीको मुल्य वृद्धि भएमा पोषक तत्वको मात्रा कम हुन सक्नेछ ।

यसरी दिवा खाजा आपूर्ति तथा वितरण गर्दा स्थानीयस्तरमा उपलब्ध हुने खाद्य पदार्थबाट पालिकास्तरिय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले देहायका समूहका खाद्य सामग्रीबाट दफा १० (क) बमोजिम तयार गरिएको मेनुको आधारमा विद्यालयले दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीहरूलाई खुवाउनु पर्नेछ :

(क) कार्वोहाइड्रेट समूह (शक्ति दिने) जस्तै :- चामल, गहुँ, मकै, कोदो, फापर, जौ, आलु, तरुल, सखरखण्ड आदि ।

Scanned with CamScanner

(ख) प्रोटिन समूह (शारिरीक विकास गर्ने) जस्तै :- भटमास, सिमी, केराउ, चना, गेडागुडी, माछा, मासु, अण्डा आदि ।

(ग) मिनरल समूह (शक्ति दिने, प्रतिरक्षात्मक) जस्तै :- हरिया सागपात र अन्य हरिया तरकारीहरू ।

(घ) भिटामिन मिनरल्स (शरीरका अङ्गहरूको सन्तुलित विकास र कार्य क्षमता वृद्धि गर्ने) जस्तै :- स्याउ, सुन्तला, जुनार, नासपति, मेवा, केरा आदि ।

(ङ) चिल्लो पदार्थ समूह, जस्तै :- घ्यू, तेल, नौनी, दूध, दही आदि । तर दुध, दही मात्र खुवाउँदा चिल्लो पदार्थको मात्रा पुग्ने गरी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(चं) अन्यत्र जे सुकै लिखिएको भएता पनि बजारका तयारी अवस्थामा रहेका खाद्य सामग्री (Pre Processed Food) तथा पत्रु खाना (Junk Food) प्रयोगलाई पूर्ण रुपमा निषेध गर्नु पर्नेछ ।

तालिका १ :

दैनिक आवश्यक खाजाबाट आपूर्ति हुनुपर्ने वृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार मात्रा

पोषण तत्व	दैनिक आवशयक पोषक तत्वको मात्रा (४-१२ वर्ष उमेर समूह)	नेपालका बालबालिकाका लागि न्यूनतम दिवा खाजाबाट आपूर्ति हुनु पर्ने पोषक तत्वको मात्रा (३०%)	कैफियत
वृहत पोषक तत्व क्यालोरी (किलो क्यालोरी) प्रोटिन (ग्रम) फ्याट (ग्रम)	१८५० २९.५ ३०	५५५ ८.८५ ९	
सुक्ष्म पोषक तत्वः आयोडिन (माइक्रोग्राम): आइरन (मिलिग्राम): जिङ्क (मिलिग्राम): भिटामिन ए (माइक्रोग्राम):	१२० १७.८ ११.२ ५००	३६ ५.४ ३.३६ १५०	

(स्रोत: सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा कार्यक्रम सहजीकरण पुस्तिका, २०७६)

१०. दिवा खाजाका लागि स्थानीय मेनु:

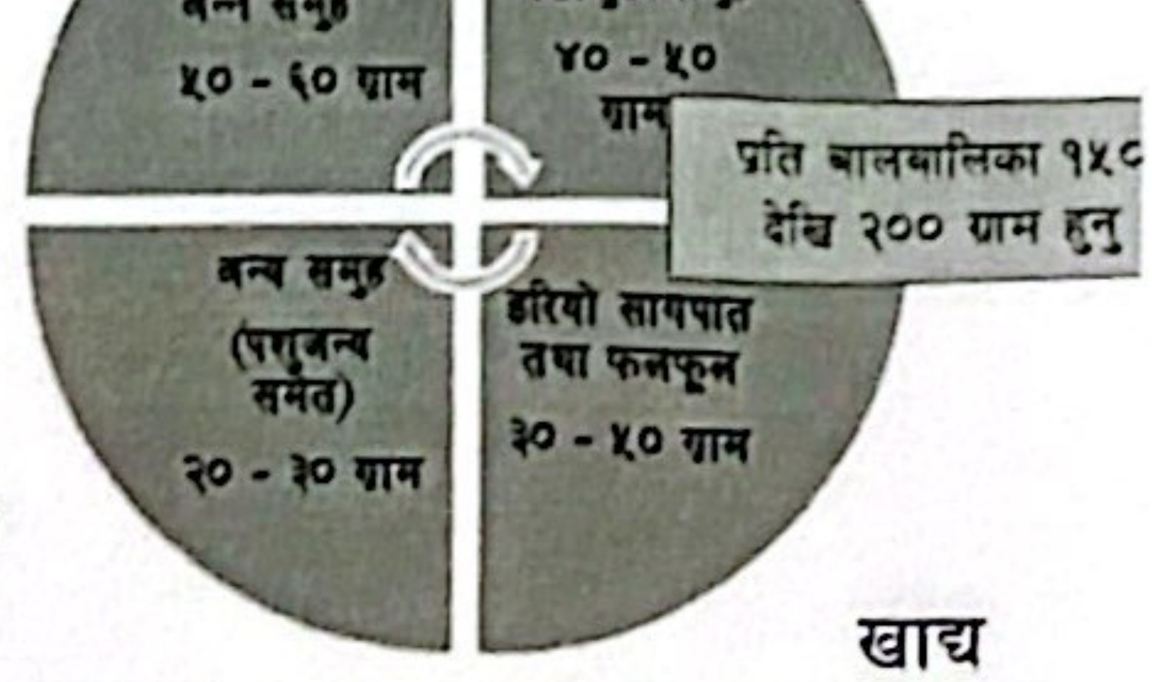

बालबालिकालाई आवश्यक पर्ने क्यालोरीको ३० प्रतिशत मात्रा दिवा खाजाबाट पूर्ति गर्नुपर्ने मान्यतालाई आत्मसाथ गरी खाद्य टोकरीमा अन्न समूह ५०-६० ग्राम, गेडागुडी समूह ४०-५० ग्राम, अन्य समूह (पशुजन्य समेत) २०-३० ग्राम, हरियो सागपात तथा फलफूल ३०-५० ग्राम गरी प्रति बालबालिका १५०-२०० ग्राम हुनु पर्दछ। दिवा खाजाका लागि स्थानीय मेनु निर्माण गर्दा स्थानीय उत्पादन तथा खाद्य वस्तुबाट प्राप्तहुने शक्ति (क्यालोरी)लाई विचार गरी निर्माण गरिएको छ। गाउँपालिकाको स्थानीय मेनुमा समावेश गरिएको स्थानीय उत्पादन तथा खाद्य वस्तुबाट प्राप्तहुने शक्ति (क्यालोरी)को मात्रा अनुसूची १ मा उल्लेख गरिएको छ। कुशे गाँउपालिकामा वर्षभरी उत्पादनहुने मुख्य मुख्य तरकारी तथा फलफूल निम्नानुसार रहेका छन् :

तालिका २ :

क्र.सं.	महिना	तरकारी	फलफूल
१	वैशाख, जेष्ठ, असाढ	काक्रा, फर्सि, लौका, चिचिंडा, घिरौला, भेडे खुर्सानी, रुख कटहर	लिच्ची, केरा, अंगुर, कागती, काफल, थाकल, आप, मेवा
२	श्रावण, भाद्र, असोज	भान्टा, भिंडी, बोडी, प्याज, काक्रा, फर्सि, लौका, घिरौला, चिचिण्डा, काक्रा, कुपिण्डा	आप, केरा, अम्बा, स्याउ, ड्रयागन फ्रुट
३	कार्तिक, मंसिर, पौष	काउली, बन्दा, ब्रोकाउली, सिमी, फापर, प्याज, मुला, गाजर, केराउ	सुन्तला, जुनार, स्याउ, ओखर, किवी, नासपति,
४	माघ, फाल्गुन, चैत्र	भान्टा, भिंडी, रायो साग, पालुंगो, सिमी	अंगुर, केरा, नरिवल, अमला, भुइकटहर, मेवा

(स्रोत: कुशे गाँउपालिकामा गरिएको छलफलबाट तय गरिएको)

क. दफा ९ बमोजिम तोकिएको खाद्ययवस्तुबाट पोषण मापदण्ड र खाद्य सामाग्रीहरुको मात्राको आधारमा यस पालिका अन्तर्गतका सम्पूर्ण समामुदायिक विद्यालयको लागि प्रत्येक दिनको खाजा मेनु अनुसूची २ बमोजिम हुनेछ।

ख. वर्षको एक पटक मेनुको पुनरावलोकन वा समिक्षा गर्न सकिनेछ। मेनुको समिक्षा गरी निर्माण गर्दा देहायको प्रक्रिया अवलम्बन गर्नु पर्नेछ।

अ. दिवा खाजाको मेनु निर्माणका लागि सहकारी, कृषि तथा अन्य समूहहरु, संघसंस्थाहरू, कृषि, पोषण, स्वास्थ्य विज्ञको परामर्श र विद्यालय शिक्षक र विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सल्लाहमा हुनेछ ।

आ. दिवा खाजाको मेनु पुर्ण रुपले यस पालिकाभित्र उत्पादन हुने खाद्यन्नमा आधारित हुने वा स्थानीय उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने हुनेछ ।

इ. मेनु तयार गर्दा स्थानीय कृषि उपजलाई ध्यान दिएर कम्तिमा ६ वटा नियमित तथा थप ६ ओटा वैकल्पिक मेनुको सेट निर्माण गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद - ४

दिवा खाजा तयारीका लागि पूर्वाधारको व्यवस्थापन

११. चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन:

विद्यालयहरुले दिवा खाजा तयार गर्न चुलो र ईन्धनको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ । विद्यालयले स्थानीय तह, प्रदेश सरकार, अभिभावक वा अन्य दाताहरुसँग सहयोग जुटाउन सक्नेछ । यदि विद्यालयले खाना पकाउन इन्धनको प्रयोग गर्दा संघीयसरकारद्वारा जारी भएको "सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा सहजीकरण पुस्तिका, २०७६" मा तोकिए अनुसारको धुँवा रहित वातावरण मैत्री प्रविधि प्रयोग गर्नु पर्नेछ । पालिकाले विद्यालयहरुमा सुधारिएको चुलो निर्माण गर्दा नेपाल सरकारको सम्वन्धित निकाय वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र वा यसले तोकेको संस्थासँग सहकार्य गरी आवश्यक सहयोग गर्न सक्नेछ ।

१२. स्वच्छता, सरसफाइ तथा भण्डारण

दिवा खाजा भण्डारण गर्ने स्थान तथा कोठा चिस्यान नभएको, हावा छिर्ने तथा सुर्यको किरण पर्ने हुनु पर्नेछ । सामग्रीहरु राख्दा सामाग्रीको तल काठको पटरा तथा न्यायो हुने सामान विछ्याइएको हुनु पर्नेछ । स्वच्छ खानेपानीको व्यवस्था भएको हुनु पर्नेछ । साथै विद्यालयको वातावरण सफा, खाजा पकाउने कोठा सकेसम्म सिमेन्टेड र सिमेन्टेड नभएको अवस्थामा लिपेर सफा गराउनु पर्नेछ । खाजा खाने भाँडाहरु स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने भाँडाहरु प्रयोग गर्न सकिनेछ तथापी अभिभावकहरुले आफ्ना बालबालिकाहरुका लागि एक एक वटा प्लेट तथा टिफिन (स्टिल) को व्यवस्था गर्न सक्नेछन् । खाजा खानका लागि विद्यालयले पनि खाजा प्लेटको व्यवस्था गर्न सक्नेछ । तर एकपटकको लागि भने गाउँपालिका आफैले व्यवस्थापन गरिदिन सक्नेछ । गाँउपालिकाले विद्यालय दिवाखाजा भान्साघरको व्यवस्थापन कमशः सबै विद्यालयमा गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद -५

दिवा खाजाको खाद्य सामाग्री खरिद, तयारी र रकम निकासा सम्वन्धी व्यवस्था

१३. दिवा खाजाको लागि खाद्य सामाग्री खरिद व्यवस्थापन:

क. खाद्य सामाग्री खरिद व्यवस्थापन मोडेल:

दिवा खाजालाई चाहिने खाद्यय सामग्री खरिद तथा खाजा तयारी व्यवस्थापनका विभिन्न मोडेल तथा तरिका अवलम्वन गरीने छ, जुन देहाय वमोजिम हुनेछन :

अ. विद्यालय केन्द्रित खरिद मोडेल:

१. **विद्यालय केन्द्रित खाद्य सामाग्री खरिद व्यवस्थापन मोडेल:** दफा १० संग सम्बन्धित अनुसूची -२ वमोजिमको मेनुलाई आधार मानी विद्यालयले प्रचलित खरिद प्रक्रियाको मापदण्ड अपनाई आफैले विद्यालयमा आवश्यक खाद्य सामग्री खरिद गर्नुपर्ने हुन्छ । उक्त सामाग्री खरिद गर्दा स्थानीय उत्पादनलाई प्राथमिकतामा राख्नुपर्नेछ । खरिद प्रक्रिया जुनसुकै विधिबाट गरेतापनि खाजा तयारी र खाजा खुवाउने मूख्य जिम्मेवार निकाय विद्यालय नै हुनेछ । यस मोडेलमा विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापन उपसमिति गठन गरी उक्त समिति मार्फत खाद्यान्न खरिद गर्नुपर्ने छ । सामान्यतया अन्य मोडेलको तुलनामा यो मोडेललाई प्रथामिकता दिइनेछैन ।

२. **विद्यालय केन्द्रित तेस्रो पक्षद्वारा खाद्य सामाग्री खरिद व्यवस्थापन मोडेल:** यो मोडेल अन्य मोडेलको तुलनामा वढी प्राथमिकता दिइएको मोडेल हो । दफा १० संग सम्वन्धित अनुसूची २ वमोजिमको मेनुलाई आधार मानी खाद्य सामग्रीको आपूर्ति तेस्रो पक्षले गर्दछ । तेस्रो पक्ष स्थानीय सहकारी, कृषक समूह वा आमा समूह वा अन्य इच्छुक पक्ष जस्तै क्यान्टिन सञ्चालक वा व्यवसायिक फर्म हुन सक्छ । जुनसुकै खाद्यान्न आपूर्ति मोडल वाट खाद्य सामाग्री आपूर्ति गर्दा स्थानीय उत्पादनलाई अनिवार्यरुपमा प्राथमिकतामा राख्नुपर्नेछ । यस प्रक्रियाका लागि सम्झौता फाराम अनुसूची- ३ वमोजिमको हुनेछ ।

आ. स्थानीय तह केन्द्रित खरिद व्यवस्थापन मोडेल:

१. **स्थानीय तह केन्द्रित आफैद्वारा खरिद व्यवस्थापन मोडेल** : यस मोडेलमा खरिदको लागि सम्पूर्ण जिम्मेवारी पालिकाले आफैं लिनु पर्ने हुन्छ । अनुसूची २ मा तोकिएको मेनु अनुसारको पालिकाका सम्पूर्ण विद्यालयलाई आवश्यक पर्ने खाद्यन्न सामाग्री पालिकाले प्रचलित खरिद प्रकृया अपनाएर आफै खरिद गरी मासिक रुपमा वा दुइ महिनाको एक पटक विद्यालयसम्म ढुवानी गर्नुपर्ने हुन्छ ।

२. **स्थानीय तह केन्द्रित तेस्रो पक्षद्वारा खरिद व्यवस्थापन मोडेल:** यस मोडेलमा पालिकाले आफै खाद्यान्न सामग्री खरिद नगरी स्थानीय सहकारी, कृषक समूह, आमा समूह वा अन्य आपूर्तिकर्ता मार्फत विद्यालयमा खाद्यान्न समाग्री पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउने छ । यस मोडेलमा तेस्रो पक्षले

एकिकृत भान्साघर (क्याटरिङ्ग) मार्फत विद्यालयमा तयारी दिवा खाजा विद्यालयमानै पुऱ्याउने व्यवस्था मिलाउन सकिनेछ ।

तर केन्द्रिकृत भान्साघर मार्फत दिवा खाजाको व्यवस्थापन गर्दा गाउँपालिकाले तोकेबमोजिमको प्रकृयाबाट खाद्य सामाग्रीको खरिद तथा व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ख. आपूर्तिकर्ता व्यवस्थापन:

अ. विद्यालयले दिवा खाजाका लागि आवश्यक पर्ने खाद्यन्न सामाग्रीहरु (चामल, दाल, फलफुल, सागपाग र पशुजन्य उत्पादनहरु) गाउँपालिकाले सामग्री आपूर्तिका लागि छनौट गरेका कृषि सहकारी वा कृपक समूहबाट खरिद गरी दिवा खाजा तयारी गर्नु पर्नेछ । कृषक समूह वा सहकारी खाद्यान्न आपूर्ति गर्न तयार नभएमा वा असमर्थ भएमा व्यक्ति वा फर्मले पनि खाद्यान्न आपूर्ति तथा व्यवस्थापनको जिम्मा लिन सक्नेछन् ।

आ. जोसुकै आपूर्तिकर्ता भए पनि दिवा खाजाका लागी चाहिने सम्पूर्ण खाद्य सामाग्रीहरु स्थानीय स्तरमा उत्पादन भएको हुनुपर्दछ तथा कुनै समयमा स्थानीय स्तरमा प्राप्त नभएमा मात्र बाहिरबाट खरिद गर्न सकिने छ । तोकिएको सम्झौता अवधिमा आपूर्तिकर्ताले कम गुणस्तर वा कम मुल्य बराबरको खाद्य सामाग्री आपूर्ति भएको पाइएमा विद्यालयले यस्तो आपूर्तिकर्तासँग खरिद सम्झौता रद्द गर्न सक्नेछ ।

इ. खाद्यन्न सामग्री आपूर्ति गर्दा आपूर्तिकर्ताले तोकिएको गुणस्तर तथा परिमाण कायम गनुपर्नेछ ।

ग. आपूर्ति विधि तथा आपूर्तिकर्ता छनोट तरिका:

अ. पालिका स्तरिय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले हरेक आर्थिक वर्षको सुरुमा बैठक बसी कुन विधिवाट दिवा खाजा खुवाउने तथा खाद्यान्न आपूर्ति गर्ने भन्ने विषयमा निर्णय लिनुपर्ने छ । यस्तो निर्णय गर्दा संघीय सरकार, प्रदेश सरकार तथा पालिकाको नीतिलाई विचार गरी तथा स्थानीय उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्ने खालको हुनुपर्ने छ ।

आ. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाबाट आर्थिक वर्षको शुरुवातमा विद्यालयमा मेनु अनुसारको दिवा खाजा खुवाउन आवश्यक खाद्यान्न सामाग्री आपूर्ति गर्न इच्छुक सहकारी, समूह तथा अन्य आपूर्तिकर्ता सूचीकृत गर्नको लागि निश्चित अवधिको सूचना आवहान गर्नेछ ।

इ. दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले इच्छुक आपूर्तिकर्तालाई सम्वन्धित विद्यालयका लागि दिवा खाजा आपूर्ति गर्न दिने निर्णय गर्नेछ । यस्तो निर्णय गर्दा खाद्यान्न सामग्रीको मुल्य तथा आपूर्तिका अन्य सर्तहरुमा आपूर्तिकता राजीभएको हुनु पर्नेछ ।

ई. दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले तोकेको आपूर्तिकर्तासँग सम्वन्धित विद्यालयले अनुसूची -३ अनुसारको ढाँचामा खाद्यान्न आपूर्तिकर्तासँग सम्झौता गर्नु पर्नेछ । सम्झौता सम्वन्धित वडा तथा पालिका (शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा)को रोहबरमा गर्नुपर्नेछ ।

उ. सम्झौता पश्चात आपूर्तिकर्ताले विद्यालयमा तोकिएको गुणस्तरका खाद्यान्न सामाग्री विद्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

ऊ. आपूर्तिकर्ताले सम्झौता अनुसारका खाद्य सामाग्री आपूर्ति गर्न नसकेमा वा अन्य सर्तहरु पालना गर्न नसकेमा सम्झौता रद्द गर्न सकिनेछ ।

ए. खाद्यान्न आपूर्तिका क्रममा केहि समस्या आएमा विद्यालय र आपूर्तिकर्ताले आपसी समझदारीमा समस्या समाधान गर्न सक्नेछन् । यदि समाधान नभएमा दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति लगाएत सम्वन्धित निकायमा छलफल गरीने छ ।

ऐ. विद्यालयले आवश्यक (मौज्याद समेतलाई मध्यनजर गरी) लामो समयसम्म भण्डारण गर्न सकिने खाद्यान्न सामाग्री आपूर्तिकर्तासंग प्रत्येक महिनाको अन्तिम हप्ता वा पन्ध्र-पन्ध्र दिनमा पत्राचार गरी माग गर्नुपर्नेछ ।

ओ. दैनिक रुपमा आवश्यक हुने र भण्डारण गर्न नसकिने खाद्य सामाग्रीहरु विद्यालय नजकिको कृषक वा भान्सा व्यवस्थापक वा विद्यालयले आफ्नो करेशावारीवाट आपूर्ति गर्न सक्नेछन् ।

१४. खाजा तयारी तथा वितरण सम्बन्धी व्यवस्था :

यस गाउँपालिका अन्तर्गतको विद्यालयले दिवा खाजा तयारीको लागि देहाय बमोजिमको उपायहरु अवलम्वन गर्नु पर्नेछ: खाजा व्यवस्थापनका लागि प्रस्तुत नमुनाहरु मध्ये जुन उचित देखिन्छ सोही अनुसार खाजा तयारी र व्यवस्थापन गर्न सक्ने छ । यसरी गर्दा दिवा खाजा खाने बालवालिकाहरुको अभिभावकनै खाजा तयारी तथा वितरणका लागि उपयुक्त भएको धेरै अभ्यासहरुले देखाएकोले बालवालिकाको आमा, अभिभावकहरुको समिति गठन गर्ने र उहाँहरुवाट खाजाको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ । जस अनुसार निम्न उपायहरु अवलम्वन गर्न सक्नेछ :

क. दिवा खाजा तयारीका लागि विद्यालयमा कार्यरत सहयोगी कर्मचारीलाई विद्यालयले प्रयोग गर्न सक्ने छ ।

ख. दिवा खाजा तयारीको लागि सम्वन्धित वालवालिकाका अभिभावकहरुसँग समन्वय गरी पालैपालो खाजा तयार गर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिने छ ।

ग. विद्यार्थी संख्या बढि भएका विद्यालयहरुले दिवा खाजा तयारीका लागि एक छुट्टै भान्से कर्मचारीको व्यवस्था पनि गर्न सक्नेछ । सोको लागि आवश्यक पर्ने बजेट विद्यालयको आन्तरिक श्रोत वा गाउँपालिकासंग सहकार्य गर्न सक्नेछ ।

घ. विद्यालयहरुले विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिले स्वयम्सेवक भान्से परिचालन गरी दिवा खाजा तयारी गराउन सक्नेछ साथै स्वयमसेवक भान्से परिचालन गर्दा भान्सेको लागि विद्यालयका कर्मचारी वाहेक अन्य व्यक्ति प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

हरिचन्द्र बस्नेत
गा.पा.अध्यक्ष

ङ. दिवा खाजा तयार गर्ने भान्से स्वयम्सेवक भएपनि ऊनीहरुले गरेको परिश्रमलाई सम्मान गर्न केही रकम उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

च. आपूर्तिकर्ता तथा विद्यालयको समझदारीमा स्वयम आपूर्तिकर्ताले पनि खाना पकाउन सक्नेछ तर खाना पकाए वापतको रकम खाद्यान्न सामाग्रीमा जोडेर लिन पाइनेछैन । आपूर्तिकर्ताले विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमवाट लाभान्वित विद्यार्थीहरुवाहेक अन्य विद्यार्थीहरुलाई पनि पत्रु खाजा विक्रि गर्न वा खुवाउन पाइनेछैन ।

छ. सुरक्षाको दृष्टिले पहिले प्रधानाध्यापक वा फोकल शिक्षकले तयार भएको खाजा खाएर रुजु गरेपछि मात्र वितरण गर्नु पर्नेछ ।

ज. तयार भएको खाजा वितरण शिक्षकहरुको उपस्थिति तथा सहयोगमा मात्र हुनेछ । वितरण गर्दा पहिले सवैभन्दा साना कक्षादेखि शुरु गरी क्रमशः माथिको कक्षाहरुलाई मात्र वितरण गर्नुपर्नेछ । कसैलाई पनि कुनै पनि प्रकारको (जातीय, धार्मिक, साँस्कृतिक र लैङ्गिक) भेदभाव गर्न पाइने छैन ।

१५. दिवा खाजाको सामाजिक परीक्षण र अडिट प्रतिवेदन :

विद्यालयले आफ्नो विद्यालयमा प्राप्त दिवा खाजा वापत अनुदान रकमको आवधिक रुपमा सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्ने हुन्छ । सम्पूर्ण विद्यालयले स्थानीय तहबाट प्राप्त भएको कम्तिमा ४/४ महिनामा यो प्रक्रिया सम्पन्न गर्नुपर्ने हुन्छ । आर्थिक वर्ष समाप्त हुनासाथ मान्यता प्राप्त निकायबाट अडिट गराइ सो को रिपोट संलग्न गर्नु पर्नेहुन्छ । उक्त प्रक्रिया पुरा नभएको अवस्थामा गाउँपालिकावाट रकम निकासा हुनेछैन ।

१६. दिवा खाजाको लागि रकम निकासाः

गाँउपालिकाले दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नगद वा जिन्सी निकासा देहाय बमोजिम गर्नेछ :

क. संघीय सरकारवाट प्राप्त विद्यार्थी भर्ना अनुसारको रकम प्रत्येक विद्यालयको खातामा मासिक रुपमा विद्यालयबाट हाजिरी प्राप्त भएपछि पठाइनेछ । यसको लागि विद्यालयले पछिल्लो प्रगति विवरण सहित अनुदान निकासा फाराम भरि अनुसुचि ४ र ५ बमोजिमको ढाँचामा गाउँपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा पेश गर्नु पर्नेछ । पहिलो पटकको निकासाका लागि पछिल्लो मासिक विवरण आवश्यक पर्ने छैन ।

ख. पालिकाले रकम निकासा गर्दा पछिल्लो पटक विद्यालयले पेश गरेको प्रगति विवरण सहितको मासिक खर्च फर्छ्यौट गरी मौज्दात रकमलाई कटाई अर्को महिनाको लागि थप रकम निकासा दिनेछ ।

ग. माथिको रकम निकासाको लागि विद्यालयले अनुसुचि -५ अनुसारको माग फाराम भरी पालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा सम्बन्धित कक्षा शिक्षक, प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षले प्रमाणित गरेको विद्यार्थी हाजिरी तथा अनुसूची -६ को विद्यार्थीको समष्टिगत दैनिक हाजिरी अभिलेख सहित पेश गर्नुपर्नेछ ।

घ. पालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले यस निवेदनलाई रुजु गरी तोकिएको रकम वा सामाग्रीको निकासा उपलब्ध भएमा प्रदान गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - ६

दिवा खाजाको सञ्चालनको लागि कार्यान्वियन प्रकृया तथा संस्थागत संरचना

१७. कार्यक्रम कार्यान्वयन सयन्त्र:

यस गाँउपालिका भित्रका विद्यालयमा दिवा खाजा व्यवस्थापन गर्न देहायवमोजिमका सदस्यहरु समेत हुने गरी विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ ।

क. गाँपालिका उपाध्यक्ष — अध्यक्ष
ख. सामाजिक विकास समितिको संयोजक — सदस्य
ग. गाउँपालिका अध्यक्ष तोकेको स्थानीय तहको वडा अध्यक्ष मध्ये एक जना — सदस्य
घ. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत — सदस्य
ङ विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्ष मध्येबाट नगर प्रमुखले तोकेको एक जना — सदस्य
च. आधारभुत तहका शिक्षकहरु मध्येबाट समितिका अध्यक्षले मनोनित गरेको एक जना — सदस्य
छ. स्थानीय तह भित्रका महिला शिक्षकमध्ये समितिका अध्यक्षले मनोनित गरेको एक जना शिक्षक — सदस्य
ज. स्वास्थ्य शाखा प्रमुख — सदस्य
झ. कृषि तथा पशुपंक्षी विकास शाखा प्रमुख — सदस्य
ञ. महिला बालवालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा प्रमुख — सदस्य
ट. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा प्रमुख — सदस्य सचिव

आवश्यकताको आधारमा विषयगत शाखा तथा साझेदार निकायका प्रतिनिधिलाई आमन्त्रित सदस्यको रुपमा वैठकमा वोलाउन सकिनेछ ।

१८. दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार:

विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले निम्न कार्यहरु गर्नेछ :

क. सम्वन्धित निकाय लगायत प्रधानाध्यापक, वि.व्य.स, सहकारी, कृषक समूह, आमा समूह दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिका प्रतिनिधिहरुको समन्वयमा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको दिवा खाजा मेनु निर्माण गरी कार्यन्वयन गर्ने गराउने ।

ख. दिवा खाजा सञ्चालनको लागि वार्षिक कार्ययोजना तथा वार्षिक वजेट बनाई लागु गर्ने गराउने ।

ग. दिवा खाजा सञ्चालनको लागि चाहिने मानव स्रोत तथा कर्मचारी आवश्यकता पहिचान गरी सोको व्यवस्थापनको लागि गाउँपालिकासँग पहल गर्ने ।

घ. दिवा खाजाको कार्यान्वयन तोकिएको मापदण्ड अनुसार भए नभएको अनुगमन गरी आवश्यक सुझाव दिने र अनुगमनको समयमा देखिएका र प्राप्त गुनासोको समाधान गर्न गाउँपालिकासँग समन्वय गर्ने ।

ङ. दिवा खाजा तयारीको लागि विद्यालयमा आवश्यक पर्ने खाद्यान्न उत्पादनमा स्थानीय कृषकलाई प्रोत्साहन गर्ने तथा विद्यालयमा आपूर्ति गर्न स्थानीय कृषि सहकारी, कृषक समूह आदिलाई सहभागी गराउने खालका कार्यक्रमहरु निर्माण गर्ने ।

च. दिवा खाजा सञ्चालनको लागि चाहिने थप नीति, नियम, योजना तथा कार्यक्रमहरुको मस्यौदा तयार गरी स्वीकृतिको लागि गाउँपालिकामा पेश गर्ने ।

छ. विद्यालयहरुलाई दिवा खाजा कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न प्रेरित गराउने ।

ज. विद्यालयहरुलाई स्थानीय स्तरमा उपलब्ध हुने खाद्य सामाग्रीहरुको प्रयोग गरी खाजा तयार गर्न लागाउने ।

झ. स्थानीय निकाय तथा गैह्र सरकारी संघ संस्थाहरुसँग समन्वय गरी दिवाखाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहयोग पुर्याउने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

ञ. कार्यक्रम सम्वन्धी गाउँपालिका, कृषक तथा सहकारी मार्फत सुझाव संकलन तथा सम्वोधन गर्ने ।

ट. कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने, पृष्ठपोषण दिने तथा सुधारका लागि पहल गर्ने ।

१९.सामाजिक विकास समितिः

दिवा खाजा कार्यकम सञ्चालनमा सामाजिक विकास समितिको समन्वयकारी भुमिका रही निम्न कार्यहरु गर्नेछः

क. दिवा खाजाको लागि हुने यस समितिको बैठकमा आवश्यकता अनुसार पालिका अन्तर्गतको कृषि, पशु, सामाजिक विकास शाखाका प्रमुखहरु लगायत अन्य सरोकारवालाहरुलाई पनि आमन्त्रण गरी बहुक्षेत्रीय प्लेटफर्म कायम गरी आवश्यक सहयोग र सहकार्यका लागि पहल गर्ने ।

ख. गाउँपालिका शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले पेश गरेको दिवा खाजाको कार्ययोजना र वजेटमाथी आवश्यक छलफल गरी अनुमोदन गर्ने र गाउँकार्यपालिकामा स्विकृतिको लागि आवश्यक पहल तथा समन्वय गर्ने ।

ग. दिवा खाजालाई स्थानीय स्तरको उत्पादनमा आधारित बनाउन गाउँपालिकाको कृषि शाखाको सहयोगमा कृषि सहकारी, सहकारी वा किसान समूहहरुलाई आवश्यक प्राविधिक तथा अन्य सहयोगहरु उपलब्ध गराउन पहल गर्ने ।

घ. दिवा खाजा सञ्चालनमा अन्य क्षेत्रको समेत भूमिका पहिचान गरी प्राविधिक, आर्थिक तथा अन्य सहयोग वा सहकार्यको लागि पहल गर्ने ।

ङ. दिवा खाजाको सञ्चालनको लागि चाहिने थप नीति, नियम, योजना, तथा कार्यक्रमहरुको मस्यौदा तयार गरी स्विकृतिको लागि कार्यपालिकामा पेश गर्ने ।

च. प्रत्यकको चौमासिकमा कम्तिमा एक पटक आफ्नो मातहतको सम्पूर्ण विद्यालयहरुलाई संयुक्त अनुगमन गरी अनुगमनमा देखिएको विषयवस्तुलाई छलफल गरी समस्याहरुको समाधान गरी दिवा खाजालाई प्रभावकारी बनाउन पहल गर्ने ।

२०. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाः

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाले दिवा खाजा सञ्चालन र कार्यन्वयनमा देहायको कार्यहरु गर्नेछ :

क. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिले गरेका निर्णयहरु कार्यान्वयन गराउने

ख. सम्वन्धित निकाय लगायत शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, आमा समूहहरु र दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति प्रतिनिधिहरुको समन्वयममा तोकिएको मापदण्ड अनुसारको मेनु निर्माण गरी दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिको स्विकृति लिई कार्यान्वयन गर्ने ।

ग. दिवा खाजा सञ्चालनको लागि एउटा कार्ययोजना तथा वार्षिक वजेट वनाई सामाजिक विकास समितिमा अनुमोदन गराई कार्यपालिकामा स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।

घ. दिवा खाजा सञ्चालनको लागि चाहिने मानवश्रोत तथा कर्मचारी आवश्यकता पहिचान गरी सोको व्यवस्थापनको लागि कार्यपालिकासँग पहल गर्ने ।

ङ. विद्यालयहरुमा वालविकास केन्द्र लगायत दिवा खाजा कार्यक्रम लागु भएका कक्षामा भर्ना भएका विद्यार्थीको दैनिक हाजिरी कक्षा शिक्षकवाट तयार गरी विद्यालयले प्रमाणित गरी पठाएको विवरणको आधारमा दैनिक प्रति विद्यार्थी तोकिएको रकमका दरले मासिक हुन आउने रकम विद्यालयको खातामा अनुदान स्वरुप निकासा व्यवस्थाको लागि गाउँपालिकाको कार्यालयको आर्थिक प्रशासन शाखामा सिफारिस गरी पठाउने ।

च. विद्यालयहरुले पेश गरेको प्रगति प्रतिवेदनहरुलाई एकिकृत गरी आफ्नो स्थानीय तह स्तरिय प्रतिवेदन तयार गरी सो प्रतिवेदन पालिका लगायत अन्य निकायमा पेश गर्ने ।

छ. मासिक प्रधानाध्यापक वैठकमा दिवा खाजा विषयसँग सम्वन्धित विषय अनिवार्य रुपमा छलफल गर्ने गराउने र दिवा खाजालाई एउटा साधनको रुपमा उपयोग गरी वालवालिकाको शिक्षामा पहुँच, सहभागिता र सिकाईमा सुनिश्चित गर्ने खालको क्रियाकलापहरुमा छलफल गराउने । यसै गरी वालवालिकाहरुको वाल अधिकार हनन, वाल श्रम शोषण र दूर्व्यवहार जस्ता कुनै पनि कार्यहरु नहुने गरी विषयवस्तुको छलफललाई पनि समेट्न सकिनेछ । वालवालिकाहरुलाई वाल अधिकार हनन, वाल श्रम शोषण, दूर्व्यहार र शारिरीक श्रम कार्यमा सँलग्न गराउन पाइने छैन ।

ज. दिवा खाजा सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा कार्यरत कर्मचारी तथा अन्य सरोकारवालाहरुको (भान्से, वि.व्य.स. र शिक्षकहरुको) क्षमता विकासका लागि सम्वन्धित निकायहरु (जस्तै खाद्य तथा गुणस्तर नियन्त्रण विभाग, शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, परिवार कल्याण महाशाखा आदि) तथा अन्य विकास साझेदारहरु सँग समन्वय गर्ने ।

झ.दिवा खाजाको कार्यान्वयन तोकिएको मापदण्ड अनुसारको भए नभएको अनुगमन गरी आवश्यक सल्लाह, सुझाव र सहजीकरण गर्ने गराउने ।

ञ. विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमको सम्वन्धमा माथिल्लो निकायहरुवाट प्राप्त निर्देशनहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

ट. स्थानीय निकाय तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु बीच समन्वय गरी दिवा खाजा कार्यक्रमलाई सहयोग पुऱ्याउने वातावरण सिर्जना गर्ने ।

२१. विषयगत शाखाहरु (स्वास्थ्य, प्रविधिक, योजना, आर्थिक प्रशासन, कृषि शाखा र साझेदार सस्था लगायत) ले गर्नु पर्ने कार्यहरु

दिवा खाजा सञ्चालन, व्यवस्थापन र कार्यान्वयनको लागि गाउँ कार्यपालिका नीति निर्धारण तथा अन्तिम निर्णय गर्ने निकाय रहनेछ र गाउँपालिकाको कार्यालयले देहाय बमोजिमको कार्य गर्नेछ ।

कार्यहरु/कार्यक्रमहरु:-

क. खाद्यान्न आपूर्तिकर्ता छनौटका लागि सूचना प्रकाशन र छनौट गर्ने ।
ख. खाद्यान्न आपूर्तिकता छनौटका लागि छनौट आधार तयार गरी सबैलाई सम्प्रेषण गर्ने ।
ग. विद्यालय मेनु अनुसार दिवा खाजा तयार गर्न तालिम प्रदान गर्ने ।
घ. कृषक समूहगठन, अगुवा कृषक छनौट र क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
ङ. अगुवा कृषक तथा कृषक समूहलाई कृषि प्रविधि बारे तालिम तथा अभिमुखिकरण गर्ने ।
च. दिवा खाजा व्यवस्थापन उप समिति गठन र तालिम गर्ने ।
छ. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाबाट खाजा व्यवस्थापन तथा वितरण र उप समितिलाई क्षमता अभिवृद्धिका लागि स्थानीय योजना तर्जुमा गरी बजेट विनियोजनका लागि वकालत गर्ने ।
ज. कृषि शाखाबाट कृषकहरुको क्षमता तथा सिप विकास र अनुदान सहयोगका लागि योजना तर्जुमा गरी वजेट विनियोजनका लागि वकालत गर्ने ।
झ. विद्यालयलाई मेनु अनुसार दिवा खाजा निर्माण गर्न तालिम तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम आयोजना गर्ने ।
ञ. विद्यालयलाई दिवा खाजा माग तथा अभिलेख गर्न सहजीकरण गर्ने ।
ट. विद्यालय, सहकारी र कृषक बीच सम्झौता गर्न सहजीकरण गर्ने ।
ठ. आर्थिक कारोवार चुस्त दुरुस्त र पारदशिताका लागि अभिमूखिकरण गर्ने ।
ड. दिवा खाजा भण्डारण, ढुवानी सम्बन्धी शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा र कृषि शाखाले छलफल तथा वैठकको आयोजना गर्ने ।
ढ. भान्सा कोठा निर्माण र व्यवस्थापनबारे विद्यालय परिवारलाई अनुशिक्षण गर्ने ।.
ण. दिवा खाजा तयार गर्नका लागि आवश्यक भाँडा, वर्तन व्यवस्थापन र तालिम प्रदान गर्ने ।
त. कृषकहरुलाई सहकारीद्धारा वित्तीय शिक्षा प्रदान गर्ने ।
थ. दिवा खाजा व्यवस्थापन र वितरण प्रक्रियाको प्रभावकारिताको लागि शिक्षा तथा कृषि शाखाद्धारा अनुगमन गर्ने ।
दं. दिवा खाजा कार्यक्रमको सहयोगी संस्था, कर्मचारी तथा व्यवस्थापन समितिद्धारा कार्यक्रमको प्रभावकारिताको बारेमा अनुगमन गर्ने ।
ध. कार्यक्रम सम्बन्धी स्थानीय तह, कृषक तथा सहकारी मार्फत सुझाव संकलन तथा सम्बोधन गर्ने ।
न. शिक्षा समितिवाट पेश भएको नीति, नियम, योजना, तथा कार्यक्रमहरुको मस्यौदा माथि छलफल गरी आवश्यक परिमार्जन सहित स्वीकृत गर्ने ।
प. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखावाट प्रस्तुत भएको दिवा खाजाको कार्ययोजना, वार्षिक बजेटलाई स्विकृत गर्ने ।
फ. संघीय सरकारवाट प्राप्त रकम बाहेक दिवाखाजाको व्यवस्थापनलाई चुस्त दुरूस्त गर्न थप बजेटको व्यवस्थापन तथा बाँडफाँट गर्ने ।
ब. दिवा खाजा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारि गर्न यस नगरपालिका अन्तर्गत भएको शाखाहरुमा फोकल कर्मचारी तोक्ने वा आवश्यक कर्मचारीलाई काममा खटाउने ।

भ. दिवा खाजाको लागि चाहिने आवश्यक पूर्वाधारहरुको विकास गर्न गैह्र सरकारी संघ संस्था, निजी क्षेत्र, दातृ निकायहरुसँग सहयोगको लागि आवश्यक सहकार्य गर्ने ।

म. दिवा खाजाको विस्तार तथा गुणस्तर कायम गर्न चाहिने श्रोतको लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहयोगका लागि पहल गर्ने ।

य. आफ्नो मातहतको सम्पूर्ण निकाय तथा विद्यलायहरुलाई आवश्यक निर्देशन दिने ।

२२. वडा कार्यालयको जिम्मेवारी:

वडा कार्यलयहरुले दिवा खाजा कार्यान्वयनमा देहायको कार्यहरु गर्नेछ :

क.विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रमलाई थप व्यवस्थित तथा थप प्रभावकारी बनाउन आवश्यक वजेट विनियोजन गर्ने ।

ख. विद्यालयहरुलाई चाहिने आवश्यक पूर्वाधारको लागि थप श्रोतको पहिचान र परिचालन गर्ने ।

ग. विद्यालय र पालिकाको विचमा पुलको काम गरी विभिन्न निकायहरु बिच समन्वय गर्ने ।

घ. तोकिएको मापदण्ड अनुसारको कार्य भएको नभएको अनुगमन गरी सुधारका प्रयास गर्ने गराउने ।

ङ. आफ्ना मातहतका विद्यालयहरुलाई दिवा खाजाको लागि वार्षिक रुपमा सामाजिक परीक्षण गराउन सहयोग गर्ने ।

२३. विद्यालयका प्रधानाध्यापकको काम, कर्तव्य र जिम्मेबारी

(क)गाउँपालिकाबाट खाजाको रकम निकासा लिई खाजा व्यवस्थापन समिति/सहकारी/कृषकसमूह/कृषि फर्मलाई मासिक रुपमा उपलब्ध गराउने ।

(ख) विद्यालयका विद्यार्थीहरूलाई दैनिक खाजा खुवाउने समय तालिका निर्धारण गरी दिवा खाजा खुवाउन तोकिएको व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने ।

(ग) विद्यार्थीको दैनिक उपस्थितिका आधारमा दिवा खाजा पकाउनु पर्ने भएकाले दैनिक रुपमा विद्यार्थी संख्या, विवरण खाजा तयार गर्न तोकिएको व्यक्तिलाई उपलब्ध गराउने ।

(घ) दिवा खाजाका सामानको उचित भण्डार गर्ने ठाउँ तथा दिवा खाजा पकाउने ठाउँ उपलब्ध गराउनका साथै सरसफाईको उचित प्रवन्ध गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।

(ङ) दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिवाट आम्दानी खर्चको हिसाव लिई मासिक प्रगति नियमित रूपमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिवाट पारित गरी गाउँपालिकामा पठाउने ।

(च) दिवा खाजा कार्यकम सञ्चालन गर्न दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।

(छ) दिवा खाजा सम्वन्धमा गाउँपालिकावाट प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने, गराउने ।

(ज) विद्यार्थीको भर्ना, नियमितता, सिकाई अवस्था, स्वास्थ्य र पोषण तथा सरसफाई बारे अभिभावकलाई जानकारी गराउने ।

(झ) विद्यार्थीको दैनिक हाजिरी लिदा संख्या उल्लेख गरी लिने व्यवस्था मिलाउने ।

(ञ) दिवाखाजा कार्यक्रमको संक्षिप्त सूचनामूलक चार्ट तयार गरी कार्यालय कक्षमा प्रदर्शन गरी राख्ने ।

ट) विद्यालयमा दिवाखाजा व्यवस्थापनका लागि आवश्यक पर्ने थप स्रोत साधन तथा सहयोग उपलब्ध गराउने ।

ठ) विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन समितिबाट नियमित प्रतिवेदन लिई विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा छलफल गराई मासिक रुपमा प्रतिवेदन गाँउ शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा पेश गर्ने ।

ड) नियमित अनुगमन गरी सुझाव कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

ढ) अभिभावक भेला गराई स्वच्छ शैक्षिक वातावरण सिर्जना गर्न अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

ण) वार्षिक रुपमा सामाजिक परीक्षण गराई सम्वन्धित निकायमा तोकिएको ढाँचामा प्रतिवेदन पठाउने ।

त). विद्यालय खाजा व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक सहयोग गरी दिवा खाजाको सम्पूर्ण व्यवस्थापन गर्ने ।

थ) मासिक आय व्ययको स्रेस्ता दुरुस्त राख्ने व्यवस्था मिलाउने ।

द) यस निर्देशिका तथा प्रचलित कानुनले तोकेका अन्य कार्य गर्ने ।

२४. विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारीः

क. दिवा खाजा कार्यक्रमको वार्षिक वजेट कार्यक्रम तथा कार्ययोजना निर्माण गर्ने र सो अनुरुप कार्यान्वियन गर्ने ।

ख. तोकिएको मापदण्ड अनुरुपका भान्सा, भण्डारण, सरसफाई, खाद्य सामाग्री र खाजाको व्यवस्था गर्ने ।

ग. खाजा तयारी, व्यवस्थापन तथा रेखदेखमा बालबालिकाका अभिभावक वा आमाहरुको संलग्नता र सहभागिता सुनिश्चित गर्ने । अभिभावकहरुलाई पालैपाले दिवा खाजा तयारी गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

घ. विद्यालय दिवा खाजाको अभिलेख राख्ने र राख्न लगाउने ।

ङ .शिक्षण सिकाईको समय न्यून हुन नदिन खाजा तयारी तथा व्यवस्थापनमा शिक्षक संलग्नतालाई सकभर हटाउने ।

च. स्थानीय कृषि उत्पादनवाट दिवा खाजाका लागि आवश्यक खाद्य सामाग्री वा तयारी खाजा उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाउने ।

छ. दिवा खाजा व्यवस्थापनमा देखा परेका समस्या पहिचान गरी सामाधानका उपायहरु अवलम्वन गर्ने ।

ज. प्रत्येक शैक्षिक सत्र प्रारम्भ हुनुपूर्व दिवा खाजा व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयनको सम्वन्धमा प्र.अ., शिक्षक तथा अभिभावक विच समिक्षा गरी प्रतिवेदन र वार्षिक कार्ययोजना निर्माण गर्ने ।

२५. विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन उपसमितिः

विद्यालयले तपसिल वमोजिमको विद्यालय दिवा खाजा व्यवस्थापन उपसमिति गठन गर्नु पर्नेछः

क)विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा निजले तोकेको समितिको सदस्य — अध्यक्ष

(ख) शिक्षक अभिभावक संघले मनोनित गरेका अभिभावकहरू मध्येवाट १ जना महिला अभिभावक सहित २ जना — सदस्य

(ग) स्थानीयस्तरमा वन उपभोक्ता समूह र स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरु भए ती निकायहरुबाट १ जना प्रतिनिधि — सदस्य

(घ) सम्वन्धित वडाको वडा सदस्य (शिक्षा हेर्ने) १ जना — सदस्य

(ङ) बालविकास शिक्षक १जना सदस्य
(च) खाजा पकाउने व्यक्ति १जना सदस्य
(छ) खाध्यान्न आपूर्तिकता सदस्य
(ज) प्रधानाध्यापक वा प्रधानाध्यापकलले तोकेको १ जना शिक्षक सदस्य-सचिव

साथै यस कार्यक्रममा सहयोग गर्न सक्ने विद्यालय सेवाक्षेत्र भित्र कार्यरत रहेका अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी निकाय तथा संस्थाहरुका पदाधिकारी समेत बैठकमा आमन्त्रित गर्न सकिनेछ। यस समितिको काम, कर्तव्य र जिम्मेवारी दिवा खाजा व्यवस्थापन समिति तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले तोकेबमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद - ७

दिवा खाजा कार्यक्रममा लगानीमा साझेदारी

२६. विद्यालयम दिवा खाजा व्यवस्थापनका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार सहित स्थानीय तह र सहयोगी संस्था र अभिभावक बिच सहकार्य र साझेदारी गरिने छ। यस कार्यक्रमको व्यवस्थापनका लागि थप श्रोतको आवश्यक पर्ने भएकाले आवश्यकता अनुसार विभिन्न साझेदारहरुसँग लागत साझेदारी गरिनेछ।

क) विद्यालय तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा सामाजिक विकास मन्त्रालय, शिक्षा विकास निर्देशनालय तथा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ लगायतसँग समन्वय गरी अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छ र अपुग रकम थप गरी गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्नेछ।

ख) प्रदेश सरकार, विद्यालय तथा गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई दिवा खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा प्रदेश सरकारसंग समन्वय गरी अनुदान प्राप्त गर्न सक्नेछ र अपुग रकम थप गरी गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्नेछ।

ग) विद्यालय तथा गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा सार्वजनिक संस्था, निजी क्षेत्र तथा अभिभावकवाट सहयोग संकलन गरी गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्नेछ।

घ) विद्यालय तथा गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्र तथा पालिकाभित्रका बालबालिकाहरुलाई दिवा खाजामा लगानी कम भएको अवस्थामा पालिका तथा विद्यालयले गुणस्तरीय खाजा खुवाउनका लागि राष्ट्रिय तथा अर्न्तराष्ट्रिय सहयोगी संस्था तथा दातृ निकायहरुसंग साझेदारीमा काम गरी बालबालिकाहरुलाई गुणस्तरीय खाजा खुवाउन सक्ने छ।

परिच्छेद - ८

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

Scanned with CamScanner

२७.यो कार्यक्रमको नियमितता, निरन्तरता र प्रभावकारिताका लागि अनुगमन विद्यालय व्यवस्थापन समिति,वडा कार्यालय, शिक्षा,युवा तथा खेलकुद शाखा, शिक्षा समिति तथा गाँउकार्यपालिकाको कार्यालयबाट देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) विद्यालय तहमा शिक्षक अभिभावक संघ तथा विद्यालय व्यवस्थापन समितिले नियमसंगत अनुगमन गर्नुपर्नेछ । अनुगमन कार्यमा वडा समितिका सदस्य एंवम वडाध्यक्ष समेतलाई सहभागी गराउनु पर्नेछ । सोको प्रतिवेदन अनुसूची ७ मा तोकिएको फाराममा पालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ ।

(ख) वडा कार्यालयबाट नियमित रुपमा अनुगमन गरी सो को प्रतिवेदन गाउँपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा पठाउनु पर्नेछ ।

(ग) गाँउपालिकाको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाबाट कम्तिमा चौमासिक रुपमा अनुगमन गरी गाँउ कार्यपालिकाको कार्यालयमा प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

(घ) गाँउ कार्यपालिकाको तर्फबाट समय समयमा आकस्मिक निरीक्षण तथा प्रभाव मूल्याङ्कन गर्न सकिने छ ।

(ङ) यस कार्यक्रमको प्रभावकारिता मूल्यांकनका लागि विद्यालयले खाजा शुरु गर्दाको अवधिको यथार्थ (भौतिक, शैक्षिक, आर्थिक विद्यार्थीको टिकाउदर र सिकाईको अवस्था आदि) विवरणको अभिलेख तयार गरी राख्नु पर्नेछ ।

(च) गाँउपालिकाबाट चालु आर्थिक वर्षको विद्यार्थी भर्ना विवरण र अन्य शैक्षिक सूचकहरुको विश्लेषणका आधारमा आगामी वर्षहरुमा कार्यक्रमको निरन्तरता, पुनरावलोकन र प्राथमिकताका क्षेत्र पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने विषयमा उपयुक्त निर्णय गर्न सक्नेछ ।

अनुसूची १ (दफा १० संग सम्बन्धित)

विभिन्न खाद्य वस्तुबाट उपलब्ध हुने शक्ति (क्यालरी) को मात्रा

क्र.सं.	खाद्य सामग्री	प्रति ग्राम (Kcal)	क्र.सं.	खाद्य सामग्री	प्रति ग्राम (Kcal)
१	आलु	०.९७	१५	मकै	३.४२
२	धनिया, प्याज, टमाटर, लसुन	०.४४०	१६	भटमास	४.३२
३	चना	३.७२	१७	अदुवा लसुन धनिया	०.४४
४	अण्डा	१.७३	१८	दाल (मास)	३.४३
५	तेल, घ्यु	९	१९	मकैको पिठो	३.४२
६	चिउरा	३.४६	२०	काँक्रा	०.४७८

Scanned with CamScanner

७	केरा फलफुल	३.१९	२१	गहुँको मैदा	३.४१
८	चिनी	३.९८	२२	बन्दा गोबि	१.३२
९	दहि	०.६	२३	प्याज	०.४७
१०	चामल	३.४५	२४	मौसमी साग	०.४८
११	धनिया साग र बन्दा	०.४४	२५	चनाको बेसन	३.७२
१२	केराउ	१.१६	२६	पिठो (गहुँ मकै चामल)	३.४२
१३	दुध	१.०५	२७	भटमास वा चना	३.७२
१४	दाल	३.४३	२८	गोलभेडा	०.२१

अनुसूची २ (दफा १० क संग सम्वन्धित)

(क) कुशे गाँउपालिका को दिवा खाजाको स्थानीय मेनु सारांश

बार	नियमित परिकार	वैकल्पिक परिकार	कैफियत
आईतवार	खिर अचार	पोषिलो खिचडी	
सोमवार	चना अण्डा	पोषिलो जाउलो	
मंगलवार	फ्राई राईस	पुरी तरकारी	
बुधवार	दहि चिउरा	सातु मही	
बिहिवार	हलुवा तरकारी	ढिडो तरकारी	

शुक्रवार	फलफुल र पकौडा	पुवा र मनभोग	

(ख): दिवा खाजा मेनुको विस्तृत विवरण

विद्यालयः वडा नं दिवा खाजा खाने विद्यार्थीः

नियमित खाजा तालिका

आईतवारः पोषिलो जाउलो

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
चामल	५०	३.५०	१७२.५०	०.२५	३.४०	०.००	०.६१	०.३५	७०.०
आलु	२०	१.००	१९.४०	०.०२	०.३२	०.००	०.०६	०.०९	५०.०
केराउ (सुख्खा)	२०	३.००	६३.८०	०.३८	३.९४	०.००	०.६२	१.४१	१५०.०
रायोको साग	२५	१.२५	१२.००	०.१०	१.२८	५४.६३	१.३१	३.१३	५०.०
भटमास खैरो	५०	५.००	२१६.००	९.७५	२१.६०	१७.७५	२.०१	५.२०	१००.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१६८	१४.८०	५१०.३५	१०.८०	३०.५४	७२.३८	४.५९	१०.१८	९९०.०
प्रतिशत %			९१.९६	१२०.००	३४५.०३	४८.२५	१३६.७३	१९०.५८	

वैकल्पिकः
अन्नः मकैको च्याख्ला
गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ
अन्यः भैसिको घ्यू,

जरा तथा कन्दमुलः आलु, पिडालु
तरकारीः वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, पुदिना, फर्सिको साग, निउरो

सोमवारः क्वाटी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी

सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
भटमास खैरो	५०	५.००	२१६.००	९.७५	२१.६०	१७.७५	२.०१	५.२०	१००.०
गोल्फे सिमी	१०	१.५०	३४.७०	०.१३	२.४९	०.१०	०.२४	०.४४	१५०.०
बोडी	१०	१.५०	३२.३०	०.१०	२.४१	१.२०	०.३६	०.८६	१५०.०
पिडालु	४५	२.२५	१६७.४०	०.०८	१.४९	०.००	०.१८	०.३०	५०.०
गहुको पिठो	२०	१.२०	६८.२०	०.३४	२.४२	०.४८	०.५७	०.९८	६०.०
गाजर	५०	२.५०	२३.९०	०.१०	०.४५	१७८.१५	०.१३	०.५२	५०.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१८८	१५.००	५६९.१५	१०.८०	३०.८६	१९७.६८	३.४८	८.२९	११४०.००
प्रतिशत %			१०२.५५	११९.९६	३४८.६९	१३१.७९	१०३.६८	१५५.२८	

वैकल्पिकः अन्नः कोदो, गहु, मकैको पिठो

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानीय चना, केराउ

जरा तथा कन्दमुलः आलु, पिडालु

तरकारीः प्याज, मुला, गाजर, काक्र, वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, धनिया पात

अन्यः भैसिको घ्यू

मंगलवारः ढिडो र तरकारी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
मकैको पिठो	८०	२.८०	२८८.००	३.१२	७.३६	२०.३२	१.१२	१.९२	३५.०
भटमास खैरो	२५	२.५०	१०८.००	४.८८	१०.८०	८.८८	१.००	२.६०	१००.०
आलु	२०	१.००	१९.४०	०.०२	०.३२	०.००	०.०६	०.०९	५०.०
केराउ (सुख्खा)	३०	४.५०	९५.७०	०.५७	५.९१	०.००	०.९३	२.१२	१५०.०
प्याज	२०	१.२०	९.४०	०.०२	०.२४	०.००	०.०७	०.१२	६०.०
बेथेको साग	२०	१.००	९.००	०.१०	०.८०	९२.००	०.१७	०.७०	५०.०
धनियाको पात	५	०.७५	२.२०	०.०३	०.१७	२८.८३	०.०३	०.०७	१५०.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.००
जम्मा	२०३	१४.८०	५५८.३५	९.०४	२५.६०	१५०.०२	३.३८	७.६२	१२०५.०
प्रतिशत %			१००.६०	१००.३९	२८९.२१	१००.०१	१००.७३	१४२.६२	

वैकल्पिकः अन्नः कोदो पिठो

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

तरकारीः गोलभेडा प्याज, मुला, गाजर, काक्र, वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, धनिया, लसुन, प्याज पात

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

बुधवारः कोदोको पुवा

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
कोदोको पिठो	८०	३.२०	२६२.४०	१.०४	५.८४	२.८०	२.०२	३.१२	४०.०
आलु	४०	२.००	३८.८०	०.०४	०.६४	०.००	०.११	०.१८	५०.०
धनियाको पात	१०	१.५०	४.४०	०.०६	०.३३	५७.६५	०.०७	०.१४	१५०.०
भटमास खैरो	४५	४.५०	१९४.४०	८.७८	१९.४४	१५.९८	१.८०	४.६८	१००.०
चिनि	५	०.६५	१९.९०	०.००	०.०१	०.००	०.००	०.००	१३०.०
तोरिको तेल	८	२.८०	७१.०७	०.८०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१८८	१४.६५	५९०.९७	१०.७२	२६.२६	७६.४३	४.०१	८.१३	११७५.०
प्रतिशत %			१०६.४८	११९.०६	२९६.६७	५०.९५	११९.३०	१५२.१७	

वैकल्पिकः अन्नः मकै, चामलको पिठो

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

तरकारीः मुला, गाजर, काक्रा

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

विहिवारः भुटेको भात र तरकारी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
चामल	८०	५.६०	२७६.००	०.४०	५.४४	०.००	०.९७	०.५६	७०.०
आलु	४०	२.००	३८.८०	०.०४	०.६४	०.००	०.११	०.१८	५०.०
गाजर	३०	१.५०	१४.३४	०.०६	०.२७	१०६.८९	०.०८	०.३१	५०.०
हरियो धनियाको	४	०.६०	१.७६	०.०२	०.१३	२३.०६	०.०३	०.०६	१५०.०

पात									
भटमास खैरो	४०	४.००	१७२.८०	७.८०	१७.२८	१४.२०	१.६०	४.१६	१००.०
तोरिको तेल	३.५	१.२३	३१.०९	०.३५	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१९७.५	१४.९३	५३४.७९	८.६७	२३.७६	१४४.१५	२.७९	५.२७	११७५.०
प्रतिशत %			९६	९६	२६८	९६	८३	९९	

वैकल्पिकः तरकारीः गोलभेडा प्याज, मुला, गाजर, काक्र, वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, धनिया, लसुन, प्याज पात

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्नः कोदो पिठो

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

शुक्रवारः साधेको गेडागुडी र फलफुल

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
आलु	७०	३.५०	६७.९०	०.०७	१.१२	०.००	०.२०	०.३२	५०.०
धनियाको पात	५	०.७५	२.२०	०.०३	०.१७	२८.८३	०.०३	०.०७	१५०.०
भटमास खैरो	५०	५.००	२१६.००	९.७५	२१.६०	१७.७५	२.०१	५.२०	१००.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
कागती	२०	१.४०	१६.५२	१४.००	२१.००	०.००	०.००	०.००	७०.०
केरा	५०	४.००	५८.००	३.००	१२.००	०.००	१.५०	३.७०	८०.०
जम्मा	१९८	१५.७०	३८७.२७	१०.१५	२२.८९	४६.५८	२.२४	५.५९	११७५.०
प्रतिशत %			७०	११३	२५९	३१	६७	१०५	

वैकल्पिकः तरकारीः गोलभेडा प्याज, मुला, गाजर, काक्र, धनिया

गेडागुडीः सिमि, सेतो वा कालो भट्मास, स्थानीय चना, केराउ

फलफुलः सुन्तला, किवि, अम्वा, आप, सुन्तला, काफल, नास्पाती, आरुवखडा

भान्सा व्यवस्थापकको नाम र सम्पर्क नं==============

आपुर्तिकर्ताको नाम र सम्पर्क नं

विद्यालयः

वडा नं

खाजा खाने

विद्यार्थीः

वैकल्पिक खाजा तालिका

आईतवार : मकैको पुवा र तरकारी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
मकैको पिठो	८०	२.८०	२८८.००	३.१२	७.३६	२०.३२	१.१२	१.९२	३५.०
आलु	४०	२.४०	३८.८०	०.०४	०.६४	०.००	०.११	०.१८	६०.०
धनियाको पात	१०	१.५०	४.४०	०.०६	०.३३	५७.६५	०.०७	०.१४	१५०.०
भटमास खैरो	४०	४.००	१७२.८०	७.८०	१७.२८	१४.२०	१.६०	४.१६	१००.०
चिनि	५	०.६५	१९.९०	०.००	०.०१	०.००	०.००	०.००	१३०.०
तोरिको तेल	१०	३.५०	८८.८४	१.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१८५	१४.८५	६१२.७४	१२.०२	२५.६२	९२.१७	२.९०	६.४१	१२०५.०
प्रतिशत %			११०	१३४	२८९	६१	८६	१२०	

वैकल्पिकः

अन्नः मकै, चामलको पिठो

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

तरकारीः मुला, गाजर, काक्रा

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

सोमवारः खिर

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
चामल	६०	४.२०	२०७.००	०.३०	४.०८	०.००	०.७३	०.४२	७०.०
भैसिको दुध	५०	५.००	५२.५०	३.२५	२.१५	०.००	०.१५	०.१०	१००.०
गाजर	३०	१.०५	१४.३४	०.०६	०.२७	१०६.८९	०.०८	०.३१	३५.०
केराउ (सुख्खा)	१५	१.०५	४७.८५	०.२९	२.९६	०.००	०.४७	१.०६	७०.०
चिनि	५	०.६५	१९.९०	०.००	०.०१	०.००	०.००	०.००	१३०.०

भैसिको घ्यु	३	३.००	२७.००	३.००	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१६३	१४.९५	३६८.५९	६.९०	९.४६	१०६.८९	१.४२	१.८९	८१०.०
प्रतिशत %			६६	७७	१०७	७१	४२	३५	

वैकल्पिकः अन्नः गहु वा मकैको पिठो | तरकारीः मुला, काक्रो

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ | अन्यः तोरिको तेल

मंगलवार : फपरको ढिडो र तरकारी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
फापरको पिठो	८०	४.००	२८६.४०	२.००	७.१२	०.००	५७.६०	३.०४	५०.०
भटमास खैरो	२५	२.५०	१०८.००	४.८८	१०.८०	८.८८	१.००	२.६०	१००.०
आलु	२०	१.००	१९.४०	०.०२	०.३२	०.००	०.०६	०.०९	५०.०
गोल्फे सिमी	२०	३.००	६९.४०	०.२६	४.९८	०.२०	०.४८	०.८८	१५०.०
प्याज	१०	०.६०	४.७०	०.०१	०.१२	०.००	०.०४	०.०६	६०.०
वेथेको साग	४०	२.००	१८.००	०.२०	१.६०	१८४.००	०.३४	१.४०	५०.०
धनियाको पात	५	०.७५	२.२०	०.०३	०.१७	२८.८३	०.०३	०.०७	१५०.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२७	०	०	०	०	०	३५०
जम्मा	२०३	१४.९	५३४.७५	७.६९५	२५.१०५	२२१.९	५९.५५६	८.१३९	१२०५
प्रतिशत %			९६.३५२	८५.५	२८३.६७	१४७.९३	१७७२.५	१५२.४२	

वैकल्पिकः अन्नः कोदो पिठो

तरकारीः गोलभेडा प्याज, मुला, गाजर, काक्र, वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, धनिया, लसुन, प्याज पात

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

वुधवार : भुटेको मकै र भट्मास

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ

मकै	१००	३.५०	३६०.००	३.९०	९.२०	२५.४०	१.४०	२.४०	३५.०
भटमास खैरो	३०	३.००	१२९.६०	५.८५	१२.९६	१०.६५	१.२०	३.१२	१००.०
धनियाको पात	५	०.७५	२.२०	०.०३	०.१७	२८.८३	०.०३	०.०७	१५०.०
लसुनको पात	१५	०.६०	०.०१	०.००	०.००	०.००	०.००	५.२५	४०.०
तोरिको तेल	५	१.७५	४४.४२	०.५०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
केरा	६५	५.२०	७५.४०	०.२०	०.७८	०.००	०.१०	०.२४	८०.०
जम्मा	२२०	१४.८०	६११.६३	१०.४८	२३.११	६४.८८	२.७३	११.०८	८१०.०
प्रतिशत %			११०	११६	२६१	४३	८१	२०८	

वैकल्पिक: अन्नः गहु

तरकारीः प्याज, मुला, गाजर, काक्र, लसुन, प्याज पात

जरा /कन्दमुलः आलु, पिडालु

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्यः भैसिको घ्यू, महि

विहिवारः क्वाटी

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
भटमास खैरो	५०	५.००	२१६.००	९.७५	२१.६०	१७.७५	२.०१	५.२०	१००.०
गोल्फे सिमी	१०	१.५०	३४.७०	०.१३	२.४९	०.१०	०.२४	०.४४	१५०.०
बोडी	१०	१.५०	३२.३०	०.१०	२.४१	१.२०	०.३६	०.८६	१५०.०
पिडालु	४५	२.२५	१६७.४०	०.०८	१.४९	०.००	०.१८	०.३०	५०.०
गहुको पिठो	२०	१.२०	६८.२०	०.३४	२.४२	०.४८	०.५७	०.९८	६०.०
गाजर	५०	२.५०	२३.९०	०.१०	०.४५	१७८.१५	०.१३	०.५२	५०.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१८८	१५	५६९	११	३१	१९८	३	८	११४०
प्रतिशत %			१०२.५५	११९.९६	३४८.६९	१३१.७९	१०३.६८	१५५.२८	

वैकल्पिकः अन्नः कोदो, गहु, मकैको पिठो

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानीय चना, केराउ

जरा तथा कन्दमुलः आलु,

तरकारीः प्याज, मुला, गाजर, काक्र, वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, धनिया पात

अन्यः भैसिको घ्यू,

पिडालु

शुक्रवारः मोप्पिलो जाउलो

पौष्टिक विवरण (प्रति बालबालिका)

नाम	तौल	जम्मा मुल्य	उर्जा	फ्याट	प्रोटिन	भिटामिन ए	जिङ्क	फलाम	प्रति केजी
सामाग्री विवरण	ग्राम	रु	क्यालोरी	ग्राम	ग्राम	मईक्रो ग्राम	मिलिग्राम	मिलिग्राम	रुपैयाँ
चामल	५०	३.५०	१७२.५०	०.२५	३.४०	०.००	०.६१	०.३५	७०.०
आलु	२०	१.००	१९.४०	०.०२	०.३२	०.००	०.०६	०.०९	५०.०
केराउ (सुख्खा)	२०	३.००	६३.८०	०.३८	३.९४	०.००	०.६२	१.४१	१५०.०
रायोको साग	२५	१.२५	१२.००	०.१०	१.२८	५४.६३	१.३१	३.१३	५०.०
भटमास खैरो	५०	५.००	२१६.००	९.७५	२१.६०	१७.७५	२.०१	५.२०	१००.०
तोरिको तेल	३	१.०५	२६.६५	०.३०	०.००	०.००	०.००	०.००	३५०.०
जम्मा	१६८	१४.८०	५१०.३५	१०.८०	३०.५४	७२.३८	४.५९	१०.१८	९९०.०
प्रतिशत %			९२	१२०	३४५	४८	१३७	१९१	

वैकल्पिकः

अन्नः मकैको च्याख्ला

गेडागुडीः सिमि सेतो वा कालो भट्मास, स्थानिय चना, केराउ

अन्यः भैसिको घ्यू

जरा तथा कन्दमुलः आलु, पिडालु

तरकारीः वेथे, रायो, पालुङ्गो, भाडे, पुदिना, फर्सिको साग, निउरो

अनुसूची ३ (दफा १३.ग.(ई) संग सम्वन्धित)

विद्यालय दिवा खाजाका लागि खाद्य सामाग्री आपूर्तिको आपूर्तिकर्ता र विद्यालय/पालिका वीच भएको

सम्झौता पत्र

कुशे गाँउपालिका द्वारा सञ्चालित **स्थानीय कृषि उपजमा आधारित विद्यालय दिवा खाजा**लाई स्थानीय कृषि सहकारीको माध्यमबाट जाजरकोट जिल्लामा प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गर्न आवश्यक स्थानीय कृषि उपज खरिद तथा आपूर्ति सम्वन्धी विद्यालय र सहकारी वीचको सम्झौता पत्र ।

प्रथम पक्ष : ....

दोश्रो पक्ष : ....

वीच संलग्न अनुसूचीमा उल्लेख गरीए बमोजिम **विद्यालय दिवा खाजा** सम्वन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहमत छौं । यस कार्यक्रम कार्यन्वयनका लागि हामी दुवै प्रथम पक्ष र दोश्रो पक्ष विच देहाय बमोजिमका स्थानीय उत्पादित कृषि उपज सामाग्रीहरुको खरिद तथा आपूर्तिका लागि निम्न लिखित शर्तहरुमा निहित रहि गर्ने गराउने भनी यो सहमती पत्रमा हस्ताक्षर गरी एक एक प्रति लियौ दियौ ।

सम्झौताका बुंदा तथा शर्तहरु

१. उपभोग्य वस्तु तथा परिमाण

१.१ दोश्रो पक्षले अनुसूची २ मा उल्लेख भए बमोजिमको परिमाणमा उपभोग्य सामाग्रीहरुको आपूर्ति गर्नु पर्ने छ ।

२. मूल्य

२.१ उपभोग्य वस्तुहरुको प्रति ईकाई मूल्य संलग्न दुवै पक्षको साझेदारीमा निर्धारित अनुसूची २. मा उल्लेख भए बमोजिमको मुल्यलाई मूख्य आधार लिई सोको परिधिभित्र रही उपलव्ध गराउनु पर्ने छ ।

३. खाद्य व्यवस्यापन तथा ढुवानी

३.१ उपभोग्य सामाग्रीहरुको आपूर्ति अनुसूची -१ मा उल्लेख भएको निर्धारित परिमाण तथा मुल्य विश्लेषण अनुसार सम्वन्धित विद्यालयहरुलाई आपूर्ति गर्नुपर्नेछ । यसरी आपूर्ति गर्दा सहकारीले विद्यालयसम्म खाध्य सामाग्रीको ढुवानी गरिदिनु पर्नेछ ।

३.२ उपभोग्य सामाग्रीको आर्पूति मिति पहिलो र दोश्रो पक्षको आपसी सहमतिवाट निर्धारण गरिनेछ ।

३.३ दोस्रो पक्षले आपूर्ति गरिएको उपभोग्य सामाग्रीहरुको अनुसूची - १ मा व्यवस्था भए बमोजिम २ प्रति आपूर्ति सुनिश्चितता पत्र पहिलो पक्षलाई उपलव्ध गराउनुपर्नेछ । आपूर्ति गरिएको सामाग्रीहरुको सामाग्री प्राप्ति विवरण दस्तखत सहित बुझिलिएको रसिद/भरपाइ प्रथम पक्षले दोश्रो पक्ष लाई उपलव्ध गराउनु पर्नेछ ।

३.४ यदि कुनै कारणवस वस्तु आपूर्ति गर्न नसकिने अथवा ढिलाई हुनसक्ने अवस्था भएको खण्डमा दोश्रो पक्षले एक हप्ता अगावै प्रथम पक्षको आधिकारिक व्यक्ति वा प्रधानाध्यपकलाई आपूर्ति डेस्क अनुसार अपूर्ति गर्न नसकिने वस्तुको परिमाण सहित खुलाई लिखित कारण सहित जनकारी गराउनुपर्नेछ ।

३.५ सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसारको आपूर्ति हुन नसकेको भनी प्रथम पक्षलाई लागेमा साक्षी रोहबरलाई जानकारी गराई उक्त सम्झौतालाई जानकारी गराएको एक हप्ता भित्र रद्द गर्न सकिनेछ ।

४. गुणस्तरको प्रत्याभुती

४.१ विद्यालयको तर्फबाट तोकिएको आधिकारिक व्यक्तिले आपूर्ति गरिएको सामाग्रीहरुको गुणस्तर मापन गर्न सक्नेछन् ।

४.२ कुनै कारणबश आपूर्ति गरिएको वस्तु तोकिएको उपभोग्य गुणस्तर भन्दा कम गुणस्तरका भएमा आपूर्ति सुनिश्चितता पत्रमा अभिलेख हुने गरी उल्लेख गरी त्यस्ता वस्तुहरु योग्य हुने छैन ।

५. भुक्तानीका सिमा तथा प्रकिया

५.१ प्रत्येक महिनाको मसान्तमा दोश्रो पक्षले हस्तान्तरण गरिएको सामाग्रीहरुको बिल/बीजक प्रथम पक्षलाई अनुसूची २ मा उल्लेखित बिधि बमोजिम पेश गर्नु पर्नेछ । पालिकामा माग गर्दा विद्यालयले विद्यार्थीको हाजिरीको फोटो कपी, रुजु गरिएको बिल भर्पाइ र सामाजिक परीक्षण गरिएको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । गाँउपालिकाबाट रकम प्राप्त हुनासाथ खाद्य आपूर्तिकर्तालाई भुक्तानी गर्नुपर्नेछ ।

५.२. प्रथम पक्षले दोश्रो पक्षलाई पेश गरेको बील/बीजकमा उल्लेखित रकमको चेक जांचगरी भुक्तानी बिल पेश भएको सात दिन भित्र वा आपसी समभ्रदारीमा विना सर्त भुक्तानी दिनुपर्नेछ ।

६. भिन्नता

६.१ कृषि उपजको मूल्यमा विषेश परिस्थिति जस्तै प्राकृतिक प्रकोप खडेरी जस्ता अपवादका अवस्था बाहेक अन्य अवस्थाका भिन्नता स्वीकार्य हुने छैनन ।

६.२ भिन्नता हुनु पर्ने अवस्था आईपरेको खण्डमा यस सम्झौताका दुवै पक्षहरु बीचको आपसी समभ्रदारीमा निहित हुनेछ ।

७. सहजीकरण

७.१ कुनै प्रकियागत सवाल आएमा तेस्रो पक्षीय स्वतन्त्र सहजकर्ताको निश्चित उद्धेश्यको लागि सहयोग लिन सकिनेछ । दुवै पक्षबीच हुन सक्ने विवादित विषयमा परामर्श/सुझाव दिई आउन सक्ने सवाल/समस्या सामाधान गर्न सहयोग गर्न सक्नेछ।

८. अवधि:

८.१ यस संझौताको अवधि परिक्षण कालको लागी आगमी शैक्षिक सत्र......देखि .... सम्म लागु हुनेछ भने परिक्षण काल सकिए पछि दुवै पक्षको आपसी समभ्रदारीमा अवधि निधारण गरिनेछ ।

यो सम्झौता मिति..गते ....का दिन मा देहायका दुवै पक्षबाट हस्ताक्षर गरी सम्पन्न भयो ।

सहकारीको तर्फ बाट (छाप)	**नाम :** **पद :** **हस्ताक्षर:** **मिति** **स्थान :**

विद्यालयको तर्फ बाट (छाप)	**नाम :** **पद :** **हस्ताक्षर :** **मिति :** **स्थान :**
साक्षी रोहवर न्गरपालिकाको तर्फवाट.शिक्षा शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधि	**नाम :** **पद :अध्यक्ष** **हस्ताक्षर:** **मिति :** **स्थान**
साक्षी रोहवर विद्यालयको सम्वन्धित वडा अध्यक्ष वा वडा कार्यालयको प्रतिनिधि	**नाम :** **पद :** **हस्ताक्षर :** **मिति :** **स्थान :**

अनुसुची ४ (दफा १६ क संग सम्वन्धित)

(रकम मागको लागि निवेदन)

मितिः

श्री शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखा,

.... पालिका, जाजरकोट

विषयः दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनको लागि रकम माग सम्वन्धमा

प्रस्तुत विषय सम्वन्धमा यस विद्यालयमा संचालित दिवा खाजा कार्यक्रम सञ्चालनको लागी नियमानुसार .... महिना (.......... दिनको) लागि .... विद्यार्थी वरावरको रू........................ (अक्षरूपि रू........................... .... मात्र) रकम उपलव्ध गराइदिनुहुन अनुरोध छ।

....

प्र.अ.को नामः

विद्यालयको नामः

विद्यालयको कोड नं.

विद्यालयको छापः

संलग्न कागजात (√ चिन्ह लगाउनुहोस्)

- ☐ रकम मागको लागि निवेदन
- ☐ रकम माग फाराम
- ☐ दैनिक रूपमा खाजा खाएका विद्यार्थीको विवरण
- ☐ विद्यार्थीको दैनिक हाजिरीको प्रतिलिपि
- ☐ खाद्य सामाग्री खरिद गरेको विलको प्रतिलिपि

अनुसूची ५ (दफा १६ ग संग सम्बन्धित)

........पालिका

शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखा

दिवा खाजाको लागि पेश्कि फछ्र्यौट तथा माग फाराम

मितिः

विद्यालयको नामः विद्यालयको कोड नं.

ठेगानाः जम्मा विद्यार्थी संख्याः छात्राः .... छात्राः........... जम्माः....

गत पेश्की अवधिको विवरणः

पेश्कि अवधिः महिना...... (दिनः.......) पेश्कि रकमः ....

विद्यालय खुलेको जम्मा दिनः.........................

खाजा खुवाएको जम्मा दिनः...........................

गत पेश्की अवधिमा उपस्थित विद्यार्थि संख्या	छात्रा	छात्र	जम्मा	कैफियत
दिवा खाजा खाने विद्यार्थी संख्या (क)				
.... महिनामा खाजा खाएका विद्यार्थी संख्याः				
.... महिनामा खाजा खाएका विद्यार्थी संख्याः				
.... महिनामा खाजा खाएका विद्यार्थी संख्याः				
...... महिनामा खाजा खाएका विद्यार्थी संख्या (ख)				
अवधिमा खाजा खाएका विद्यार्थी संख्याः				
दिवा खाजा वितरण खर्च (ग) [ख×१५]	रू......................			
अघिल्लो अवधिमा वुझेको पेश्की रकम (घ)	रू......................			
पेश्की वाट वचत रकम (ङ) [घ-ग]	रू......................			
यस अवधिको लागी खाजा खुवाउने दिन (च)				
यस अवधिकोलागी आवश्यक पेश्की (छ) [क×च ×१५]	रू......................			
जम्मा पेश्की माग [छ-ङ]	रू......................			

तयार गर्ने	रूजु गर्नेको	प्रमाणित गर्नेको
नामः	नामः	नामः
पदः	पदः	पदः
सहिः	सहिः	सहिः

अनुसुची ६ (दफा १६ ग संग सम्वन्धित)

विद्यार्थीको दैनिक हाजिरी अभिलेख

विद्यालयको नामः   कोड नं.   पालिकाः   वार्ड नं.

महिनाः

गते	वालविकास		कक्षा १		कक्षा २		कक्षा ३		कक्षा ४		कक्षा ५		जम्मा		
	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	छात्र	छात्रा	जम्मा
१															
२															
३															
४															
५															
६															
७															
८															
९															
१०															
११															
१२															
१३															
१४															
१५															
१६															
१७															
१८															
१९															
२०															
२१															
२२															
२३															
२४															
२५															
२६															

२७															
२८															
२९															
३०															
३१															
३२															
कुल जम्मा															

अनुसुची ७ (दफा २७ क संग सम्वन्धित)

अनुसुची ४

विद्यालय अनुगमन फाराम

अनुगमन मिति		
वडा न		
EMIS नम्बर र विद्यालयको नाम		
विद्यालयमा संचालित कक्षा	१. ECD २. ECD देखि कक्षा ५ ३. ECD देखि कक्षा ८ ४. ECD देखि कक्षा १० ५. ECD देखि कक्षा १२	

School Meals Days			
1.	गत हप्ता विद्यालय खुलेका दिन	...................दिन	
2.	गत हप्ता विद्यालय खुलेका दिनमा, खाजा खुवाइएका दिन	...................दिन	
3.	यदि विद्यालय खुलेको दिन र खाजा खुवाएको दिनमा फरक भए, त्यसको कारण	खाद्यान्न नभएर .... इन्धन अभाव .... परिक्षा भएकोले,......................... शुक्रबार .... भान्से अनुपस्थित भएर .... विद्यार्थी कम उपस्थित भएर....... अन्य......................... अन्य खुलाउने	
4.	स्थानिय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा व्यवस्थापन (HGSF) सम्बन्धी कुनै तालिम अभिमुखीकरण प्राप्त गभए नभएको छ	भएको ....1 नभएको 2	
5	यदि हो भने तालिम वा अभिमुखिकरणमा समावेस गरिएका विषयवस्तुहरु	खाजा मेनु .... खाद्य सामग्री खरिद बारे ...... भान्छा व्यवस्थापन .... अन्य...................	

		अन्य खुलाउने	
6	दिवा खाजा कार्यक्रम व्यवस्थापनको लागि प्रयोग गरिएको व्यस्थापन माध्यम	विद्यालयमै दिवा खाजा पकाएर खुवाउने .... केटरिङ्ग .... क्यान्टिन .... घरबाट टिफिन .... अन्य....................... अन्य खुलाउने	
7	विद्यालय दिवा खाजाको लागि मेनु प्रयोग भए नभएको	भएको ....1 नभएको ....2 लागू हुँदैन	
8	प्रयोग गरिएका मेनुहरुः	(शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्र) ले उपलब्ध गराईएको .... स्थानिय स्तरमा बनाईएको .... विद्यालय द्वारा निर्माण गरेको .... अन्य....................... अन्य खुलाउने	
9	यस विद्यालयमा दिवा खाजामा प्रयोग हुने मुख्य खाद्य सामग्रीको श्रोतहरु	स्थानीय .... यसै जिल्ला अन्य स्थानबाट ल्याइएको .... अर्के जिल्लावाट ल्याइएको......... अन्य....................... अन्य खुलाउने	
10	विद्यालमा खाजामा प्रयोग हुने खाद्य सामग्री आपुर्तीहरुः	किसान .... किसान समुह .... सहकरी .... निजि पसल .... अन्य....................... अन्य खुलाउने	
11	आपुर्तीकर्तासँग कुनै सम्झौता गरेको छ छैन?	छ .... छैन	
11.1	खाद्य सामाग्रीहरु सम्झौता अनुसार आपूर्ति छ, छैन?	छ ....1 छैन 2	
11.2	यदि छैन भने, के कारण ?	सामाग्रीको मुल्य बढेर ....1 मेनु अनुसारको सामाग्री नपाएर ....1 समयमा भुक्तानी नपाएर ....1 विद्यालयले समयमा सामाग्रीको माग नगरेर .... अन्य.......................99 अन्य खुलाउने	
12	अघिल्लो हप्ता कस्ता कस्ता खाद्य सामाग्री कति परिमाणमा खरिद भए?	खाद्य वस्तुहरु / परिमाण (केजी) अन्न कन्दमूल / गेडागुडि/दलहन / फलफूल/तरकारि / पशुजन्य /	
13	अनुगमनको दिनमा विद्यार्थीहरुलाई दिवाखाजा उपलब्ध भए नभएको?	भएको ....1 नभएको 2	
14	खाना निर्धारित मेनु अनुसार भए नभएको?	भएको 1	

		नभएको ....2 लागू हुँदैन 3	
15	दिवा खाजाको लागि स्थानीय तहबाट सहयोग वा श्रोत पाउनु भएको या नभएको ?	भएको ....1 नभएको 2	
16	यदि हो भने, के का लागि पाएको	भान्छा घर तथा अन्य संरचना बनाउन ....1 खानेपानी तथा फोहर व्यवस्थापन..........................2 भान्साका भाँडाकुँडा ....3 भान्छेलाई तालित..........................4 भान्छेलाई थप नगद सुविधा ....5 अन्य......................99 अन्य खुलाउने	
17	दिवा खाजा सम्बन्धि सूचकहरुलाई IEMIS मा रिपोर्ट गरको छ छैन ?	छ..1 छैन.......................................2	
18	विद्यालय परिसर भित्र पानीको व्यवस्था छ ?	छ ....1 छैन 2	
19	यदि छ भने, विद्यालयमा कस्तो प्रकारको पानीको सुविधाः	सामान्य पानीको धारा...........1 बालमैत्री धाराहरु..........................2 रिजर्भ ट्यांक..........................3 सिधै पाइपबाट प्रयोग गर्ने...............4 अन्य...................... अन्य खुलाउने	

अवलोकन			
1	वि.व्य.स. को वैठक नियमित रूपमा वस्ने गरे नगरेको	गरेको......................................१ नगरेको....................................२	
2	वि.व्य.स.को बैठकमा विद्यालय दिवा खाजाको विषयमा छलफल गर्ने गरे नगरेको	गरेको......................................१ नगरेको २	
3	विद्यालय सुधार योजना (एसआईपी) अद्यावधिक गरे नगरेको छ?	गरेको......................................१ नगरेको २	
4	विद्यालय सुधार योजनामा दिवा खाजाको विषय समावेश भए नभएको ?	भएको ....१ नभएको............................. २	
5	सामाजिक परिक्षण नियमित रूपमा भए नभएको ?	भएको ....१ नभएको............................. २	
6	खाजाको अभिलेख दुरूषत रूपमा राखिएको नराखिएको ?	गरेको......................................१ नगरेको २	
7	विद्यालयमा दिवा खाजा पकाउनका लागि छुट्टै ठाउँ (भान्सा) भए नभएको ?	भएको ....१ नभएको............................. २	
8	भान्साको अवस्था	(see sub-table below)	

	छ	छैन
राम्ररी सफासग व्यवस्थापन गरिएको भान्सा		
खाजा पकाउनको लागि आवश्यक भाडाहरु प्रयाप्त मात्रामा उपलब्ध भएको		
बालबालिकालाई खाजा वितरणको लागि आवश्यक भाडाहरु प्रयाप्त मात्रामा उपलब्ध भएको		

		फोकाउने तथा खानेभाडाहरु सफा गरेर राखिएको	
9	खाद्य वस्तुको भण्डारण	कार्यालय कोठा ....१ भान्सा ....२ कक्षाकोठा ....३ प्रधानाध्यापक, शिक्षक, अभिभावक, वि.वि.स. आदीको घरमा ....४ अन्य वस्तुहरू भण्डारण गरिएको कोठा ....५ अन्य..........................६ अन्य खुलाउने	
10	छैन भने दिवा खाजा कहाँ पकाउने गरिएको छ ?	खुला ठाउँ.........1 अस्थायी ठाउँ...... 2 अन्य (खुलाउनु होस)	
11	दिवा खाजा पकाउनका लागि के प्रयोग गर्ने गरिएको छ ?	परम्परागत चुलो.1 सुधारिएको चुलो...2 रकेट स्टोभ.......... 3 ग्याँस चुलो.......4 विधुतीय चुलो....5 अन्य (खुलाउनु होस)	
12	विद्यालय वरिपरि सफा छ	छ..1 छैन.................................. 2	
13	विद्यालयमा खानेपानी शुद्ध गर्ने संयन्त्र भए नभएको	भएको ....१ नभएको.................................. २	
14	विद्यालय परिसर भित्र प्रयोग गर्न मिल्ने शौचालय सुविधा भए नभएको	भएको ....१ नभएको.................................. २	
15	छात्र र छात्रा को लागी छुट्टै शौचालय भए नभएको	भएको ....१ नभएको.................................. २	
16	विद्यालयमा सेनिटरी प्याड उपलव्ध भए नभएको	प्रयाप्त भएको..............................1 प्रयाप्त नभएको.............................2 उपलव्ध छैन.............................3	
17	प्याडको विसर्जन राम्रो सँग गरीएको नगरिएको	भएको ....१ नभएको.................................. २	

अन्य प्रमुख अवलोकन:

1. राम्रा पक्षाहरू

हरिचन्द्र बस्नेत
गा.पा.अध्यक्ष

2. सुधार गर्नुपनेर पक्षाहरू

अनुगमनकर्ताको नामः

हस्ताक्षरः

अनुसूची ८: दिवा खाजा तयारीका लागी धुवाँ रहित चुल्होको नमुना

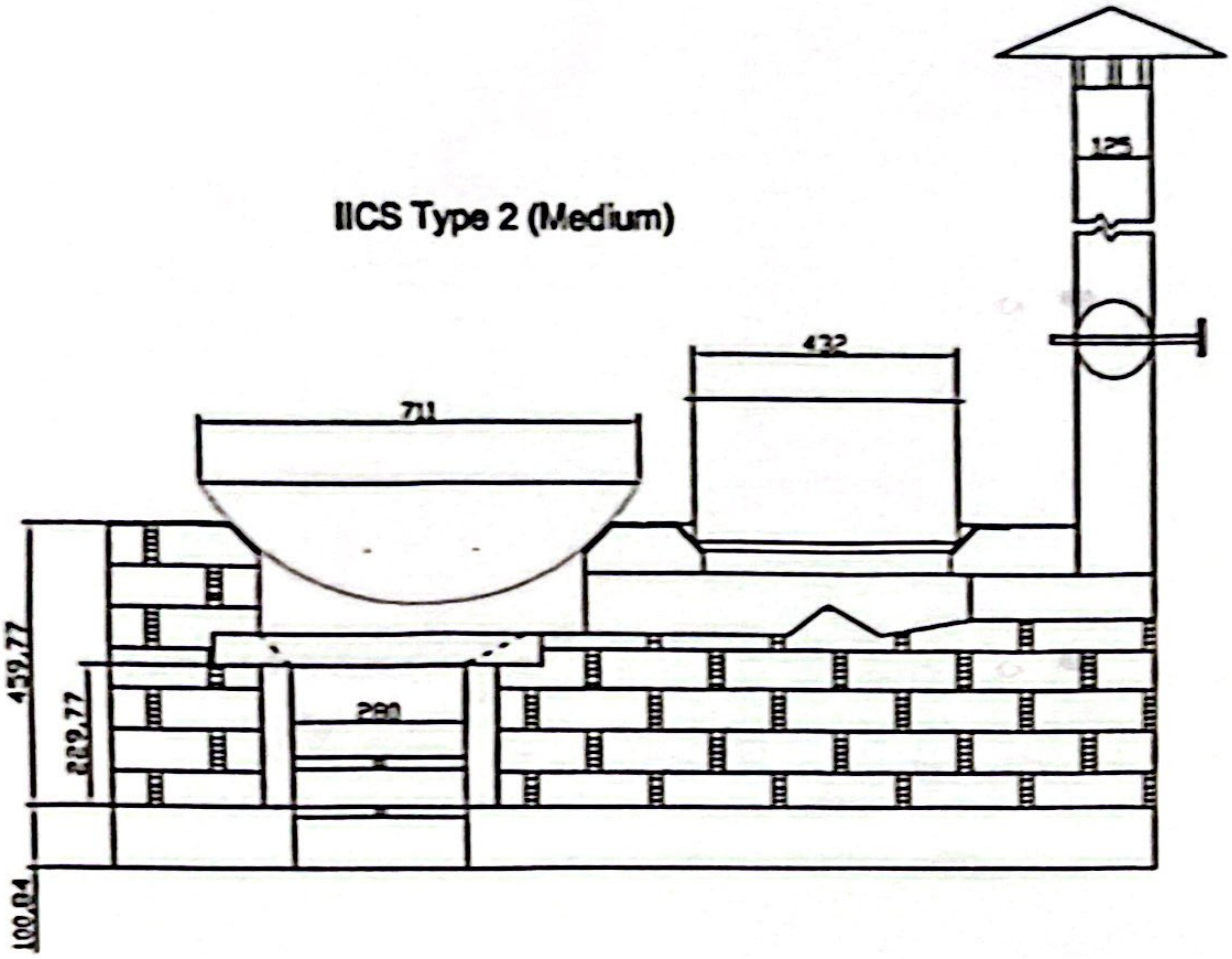

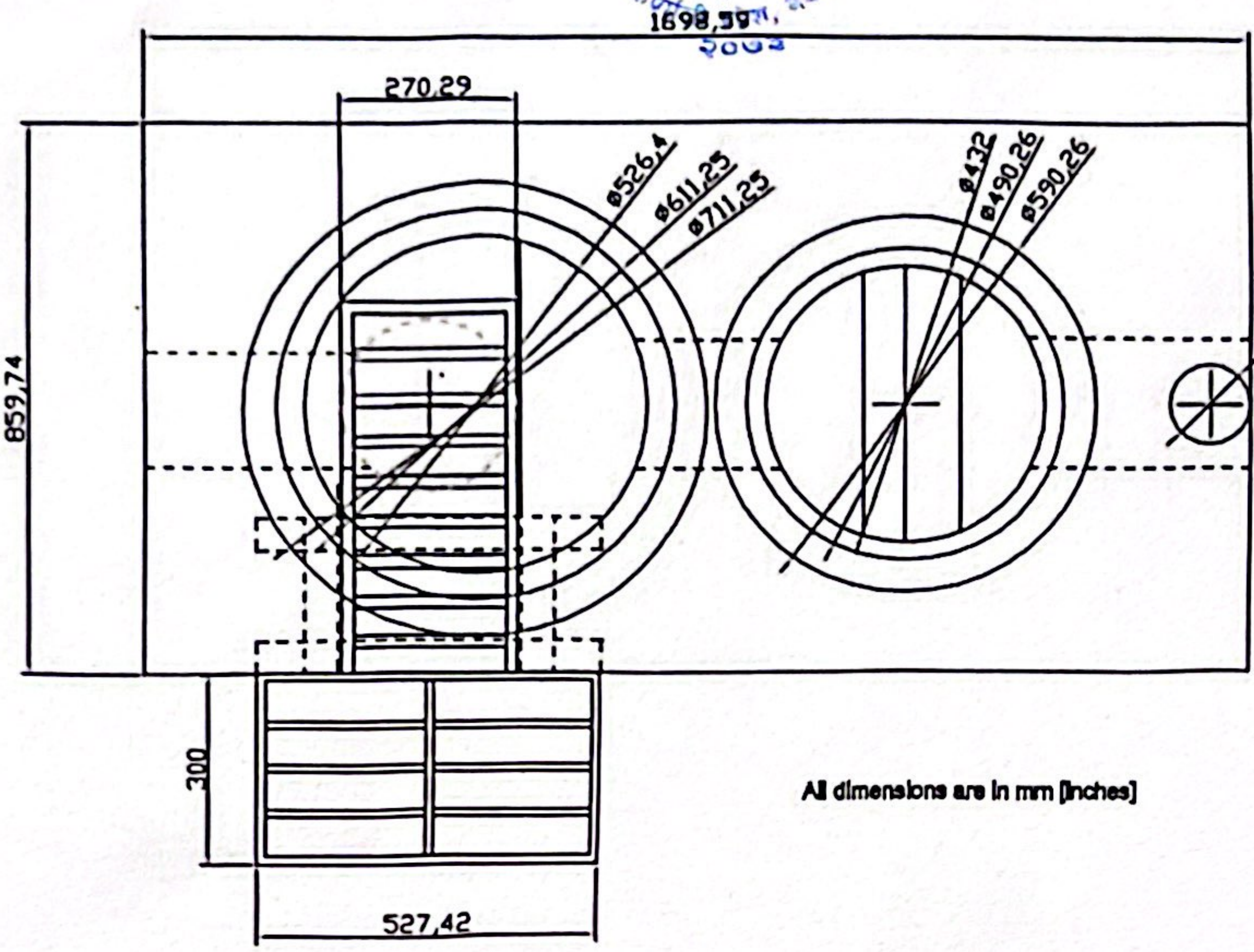

गाँउ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मितिः २०८२।०२।०२ गते

कुशे गाँउ कार्यपालिकाको निर्णय वा आदेश र अधिकारपत्रको प्रमाणीकरण (कार्यविधि) सम्वन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको नियमावली २०७४ नियम ३ को उपनियम १ बमोजिम प्रमाणिकरण गरेको छु।

हरिचन्द्र बस्नेत
गाँपालिका अध्यक्ष

ईति संवत २०८२ साल जेठ महिना ०२ गते रोज ०६ शुभम्..।